

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete

Konstruktion av skolmotivation och socialpedagogik

En kvalitativ analys av professionellas muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan

Författare: Danilo Figueroa
Toro & Emelie Gall
Handledare: Goran Basic
Examinator: Jenny Westerlund
Termin: VT23
Ämne: Socialpedagogik
Nivå: Grundnivå
Kurskod: 2MB53E

Abstrakt

Linnéuniversitetet

Institutionen för pedagogik, Socialpedagogik med inriktning ungdoms- och missbruksvård, Examensarbete 15hp.

Titel Konstruktion av skolmotivation och socialpedagogik: En kvalitativ analys av professionellas muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan

Engelsk titel Construction of school motivation and social pedagogy: A qualitative analysis of professionals' oral representations about motivation-enhancing work with students in upper secondary school

Författare Danilo Figueroa Toro, Emelie Gall

Handledare: Goran Basic

Datum: Mars 2023

Antal sidor: 39

Syfte med föreliggande studie är att bidra till kunskapsutveckling relaterat till professionellas muntliga framställningar om professionellas motivationshöjande arbete med elever på gymnasiet. Studiens teoretiska utgångspunkt är socialkonstruktivism eftersom de professionellas motivationshöjande arbete med eleverna är ett socialt fenomen präglad av sociala interaktioner och relationer. Även Self-determination theory (SDT) är en teoretisk utgångspunkt, då syftet med studien är att uppnå en djupare förståelse av hur professionella inom gymnasieskolans kontext arbetar med att höja elevers motivation. För insamling av studiens empiri har vi valt en kvalitativ ansats och en hermeneutisk vetenskapstradition samt semistrukturerade intervjuer. Det motivationsskapande arbetet som framkommit i resultatet handlar till stor del om de professionellas förmåga att anpassa sig efter elevers behov och förmågor men framför allt om relationens betydelse. I resultatdiskussionen redovisas olika dimensioner som påverkar elevers motivation utifrån tidigare forskning och studiens resultat. Slutsatsen i studien är att elevers grad av motivation beror på en rad olika fenomen men att relationen till lärare och andra professionella är en av de viktigaste dimensionerna för att höja elevers motivation. Relation mellan professionell och elev har stor betydelse för konstruktion av motivation. Elevens upplevelse av autonomi är ytterligare en viktig dimension för elevens konstruktion av motivation. Socialpedagogiken blir synlig och högst närvarande i mötet mellan professionell och elev. Motivation konstrueras och rekonstrueras i mötet mellan professionell och lärare i gymnasieskolans kontext.

Nyckelord

Gymnasiet, Relation, Delaktighet, Autonomi, Motivation

Tack

Vi vill passa på att tacka samtliga informanter som tog sig tid att delta i vår studie. Vi vill också tacka vår handledare Goran Basic för det stöd och den guidning vi behövde. Slutligen ett stort tack till våra anhöriga som fått uthärda många timmars prat om motivation. Utan er hade inte denna studie blivit av, Tack!

Innehåll

1 Inledning	1
2 Syfte och frågeställningar	2
3 Bakgrund	2
3.1 Elevens motivation till skolarbete	2
3.2 Professionellas motivationshöjande arbete med elever	3
3.3 Relationen mellan professionell och elev	4
4 Tidigare forskning	5
4.1 Tidigare forskning om elevens motivation till skolarbete	5
4.1.1 Betyg som yttre motivation	6
4.1.2 Motivation i klassrummet	6
4.1.3 Elevs kontext utanför skolan	6
4.2 Tidigare forskning om professionellas motivationshöjande arbete med elever	7
4.2.1 Skolmiljö	7
4.3 Tidigare forskning om relationen mellan professionell och elev	8
4.3.1 Elever med erfarenhet av skolmisslyckande	8
4.3.2 Elevens autonomi	9
5 Teoretiska utgångspunkter	9
5.1 Socialkonstruktionism	9
5.2 Self-determination theory	10
5.2.1 Teorierna kopplat till vårt forskningsområde	11
6 Metod	11
6.1 Metodologiska utgångspunkter och metodval	12
6.2 Förberedelser	12
6.3 Urval	12
6.4 Materialinsamling	13
6.5 Bearbetning och analys	13
6.6 Kvalitetskriterier	13
6.6.1 Forskningsetiska överväganden	14
7 Resultat	14
7.1 Beskrivningar av aspekter som är viktiga för elevens motivation	15
7.2 Beskrivningar av professionellas motivationshöjande arbete med elever	17
7.2.1 Klassrumskontext	17
7.2.2 Elevstöd	18
7.3 Beskrivningar av betydelsen av relation mellan professionell och elev	21
8 Analys	23
8.1 Muntliga framställningar om aspekter som är viktiga för elevens motivation	23
8.2 Muntliga framställningar om professionellas motivationshöjande arbete med elever	25
8.3 Muntliga framställningar om betydelsen av relationen mellan professionell och elev	26

9 Diskussion	28
9.1 Resultatdiskussion	28
9.1.2 <i>Motivationsarbete</i>	29
9.1.3 <i>Relationer</i>	30
9.2 Metoddiskussion	31
10 Socialpedagogiska implikationer och slutsatser	32
11 Förslag till vidare forskning	33
12 Referenser	34
13 Bilagor	37

1 Inledning

Det finns många ungdomar som inte klarar av att nå betygskraven för att få gymnasiebehörighet och därmed befinner sig i en utsatt situation. Enligt Folkhälsomyndigheten (2022) var det endast 87 procent av Sveriges ungdomar som var behöriga till gymnasiet. Ungdomar som uppnår betygskraven har större chanser att bli antagna till ett nationellt program för att sedan bli kvalificerade på arbetsmarknaden eller till högre studier. Grundskolan är obligatorisk i Sverige och alla grundskolor i hela Sverige måste utvecklas så att de svarar mot de övergripande mål och riktlinjer som riksdagen och regeringen antar (Skolverket, 2022a). Gymnasieskolan är däremot inte obligatorisk men är trots det en av de viktigaste faktorerna för möjlighet till kompetensutveckling och framtida anställning. Det är i gymnasiet som ungdomar får välja en specifik inriktning som passar deras intressen och önskvärda framtida yrken. Trots det uppger Skolverket (2022b) att mer än var fjärde elev lämnar gymnasieskolan utan examen. I vår studie har vi valt att fokusera på frivillig utbildning, alltså har vi valt att titta närmare på gymnasiet.

Folkhälsomyndigheten (2022) lyfter att det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa samt att de största skillnaderna finns mellan de som har förgymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning. Vidare beskriver Folkhälsovårdsmyndigheten även att arbetsmarknaden idag har högre krav på utbildning än tidigare och att unga som saknar fullständig gymnasieutbildning befinner sig i en särskilt utsatt situation och riskerar att bli exkluderade från arbetsmarknaden. Skolan är en viktig skyddsfaktor. I ett större samhällsligt perspektiv är det av vikt att samhällets medborgare har möjligheten till ett självständigt och fritt liv. Enligt Socialstyrelsen (2020) kan en trygg skolgång och att gå ut skolan med goda kunskaper minska risken för arbetslöshet, kriminalitet, psykisk ohälsa och utanförskap.

I socialpedagogisk mening är elever och professionella¹ i gymnasiekontexten av intresse då det är en arena som ofta behandlar relationer, motivation och förändringsarbete. Detta är intressant för vår studie därför att vi i gymnasiets kontext ser en möjlighet till motivation och förändring i en positiv riktning för de ungdomar som tidigare upplevt skolmisslyckande och svårigheter att uppnå skolans krav. Det är i gymnasiets kontext som vi finner situationer då professionella lyckas vända elevers negativa skolerfarenheter genom att skapa nya positiva skolerfarenheter då eleven får sina behov tillgodosedda och därigenom lyckas att slutföra skoluppgifter. Det här kan liknas vid en andra chans. I det socialpedagogiska arbetet är motivation och förändringsprocesser två viktiga begrepp där mycket fokus läggs på relationen mellan klient och den professionelle eller som i det här fallet mellan elev och den professionelle (Cederlund & Berglund, 2017). Ur ett socialpedagogiskt perspektiv är det viktigt att professionella i sociala arbeten har färdigheter och ett förhållningssätt som främjar möjligheten till samarbetsallians med klienterna eller eleverna för att skapa motivation, som en förutsättning för förändring. En av de viktigaste färdigheterna inom socialpedagogiken för att skapa goda förutsättningar för förändring hos sina klienter är förmågan att förstå och se människan i ett större sammanhang och inte enbart från en utgångspunkt (ibid).

Inom socialpedagogiken är det centralt att lyfta fram människors olika kompetenser och motivation och aktivt hjälpa och stötta dem att begripa och bättre hantera både sina möjligheter och sina svårigheter (Cederlund & Berglund, 2017). Om vi tar en lärare i

¹ Lärare, resurspedagog, socialpedagog, specialpedagog, elevkoordinator

skolan som exempel, som tror på att eleven kan lyckas så kan motivationen faktiskt öka och därmed möjligheten att nå målen. Motivation som bland annat definieras som individens önskan att delta i lärandeprocesser påverkas av både inre och yttre faktorer (Skolverket, 2020). Gymnasiekontexten är av intresse för oss blivande socialpedagoger eftersom det är en kontext där vi får möjligheten att undersöka hur professionella beskriver det motivationshöjande arbetet med elever som av olika anledningar behöver extra stöd eller har låg grad av skolmotivation. Det är en kontext fylld av sociala interaktioner och samspel där socialpedagogiska begrepp som kvalifikation, gemenskap, delaktighet och meningsfullhet är högst relevanta.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att bidra till kunskapsutveckling relaterad till professionellas muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan.

Följande frågor kommer att hjälpa oss att uppnå studiens syfte:

- Hur beskrivs aspekter som är viktiga för elevens motivation till skolarbete?
- Hur beskrivs professionellas motivationshöjande arbete med elever som är omotiverade till skolarbete?
- Hur beskrivs betydelsen av relationen mellan professionell och elev för elevens motivation till skolarbete?

3 Bakgrund

Under denna rubrik kommer vi att presentera vårt problemområde utifrån följande teman: Elevens motivation till skolarbete; Professionellas motivationshöjande arbete med elever; Relationen mellan professionella och elev.

3.1 Elevens motivation till skolarbete

Skolverket (2019) belyser att gymnasieexamen är en av de viktigaste faktorerna för att en ungdom ska ha en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden och in i samhället. Var fjärde elev i Sverige erhåller inte sin gymnasieexamen på tre år. Fenomenets konsekvenser kan ses ur olika perspektiv. Ur ett mikroperspektiv kan avsaknaden av gymnasieexamen leda till ett utanförskap från samhällets gemenskaper och även arbetsmarknaden samt öka risken för kriminalitet och sämre fysisk och psykisk hälsa. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa och medellivslängd där den största skillnaden är tydligast mellan dem som har förgymnasial utbildning och dem som har eftergymnasial utbildning (Folkhälsomyndigheten, 2022). Ur ett mesoperspektiv kan man se till att samhället förlorar skatteintäkter när en individ inte får sin gymnasieexamen och därmed inte når arbetsmarknaden. Ur ett makroperspektiv kan det uppmärksammas att arbetslivet går miste om kompetensförsörjning i form av utbildad arbetskraft (Skolverket, 2019).

Orsaker som kan leda till att en elev hoppar av skolan kan delas upp i tre kategorier där individuella orsaker som kön, utländsk bakgrund, vårdnadshavarens utbildningsbakgrund och ohälsa utgör första kategorin. Den andra kategorin är strukturella orsaker som rör elevers närsamhälle, till exempel att elever bor i ett socioekonomiskt utsatt område. Den tredje är skolrelaterade orsaker som påverkar elevens skolanknytning såsom brister i det relationella arbetet mellan professionella och elev, brist på individuella anpassningar i form av pedagogiskt stöd, otrygg skolmiljö, mobbning och lärartäthet. De vanligaste orsakerna är mobbning, socialt utanförskap och bristande pedagogiskt stöd. Andra orsaker kan vara neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, stökig skolmiljö, dåliga hemförhållande och högre ställda krav jämfört med i grundskolan (Skolverket, 2019). Gidlund (2020) lyfter i sin studie ett projekt som undersökt varför ungdomar hoppat av gymnasiet där studien uppmärksammade att den största anledningen var mobbning. Ungdomarna hade kritiserat skolans personal och menade att de inte gjorde något åt det trots att de visste om mobbningen. Andra största anledningen var bristen på pedagogiskt stöd som i sin tur hade lett till ångest, stress, låg självkänsla, frånvaro och slutligen avhopp (Gidlund, 2020).

I Sverige har internationella mätningar fått en större roll och påverkat politikens beslut om hur skolsystemet ska fungera och resulterat i högre krav (Skolverket, 2020). De höga kraven med prov samt nationella prov skapar en stor press på lärarna som måste hinna förbereda sina elever inför dessa tätt återkommande prov. Dessutom måste lärare samtidigt hinna hjälpa alla elever. Det här gör att lärare kan uppleva stress och skapar psykisk ohälsa som bidrar till att lärare inte har tid eller ork att arbeta relationellt, vilket i sin tur kan påverka elevers skolmotivation negativt (Ramberg et al., 2019). Det har dessutom visat sig att en lärares ledarskapsförmågor har en direkt påverkan på elevers självkänsla som i sin tur även påverkar elevers skolmotivation (Öqvist & Malmström, 2018).

3.2 Professionellas motivationshöjande arbete med elever

Det är svårt att ge en enkel definition av motivation eftersom det är ett fenomen som ter sig olika beroende av sammanhanget. Väldigt förenklat handlar motivation om det som får en person att handla. Många har försökt förklara vad motivationen är och vad som motiverar en person att agera och det finns därför en mängd olika förklaringar med olika utgångspunkter. Inom det psykologiska området förklaras motivation och människors ageranden vanligtvis som något som kommer från vårt driv att tillfredsställa våra grundläggande behov som till exempel hunger, törst och sexuell lust. En välkänd psykolog är Maslow som har skapat en modell i form av en pyramid, en behovshierarki eller en behovstrappa, där behovet längst ner måste bli uppfyllt innan nästa kan bli tillgodosatt. Längst ner finner vi de fysiska behoven, mat, vatten, luft och sex som efterföljs av trygghet, gemenskap, självkänsla och högst upp i toppen på pyramiden finns självförverkligandet (Deci & Ryan, 2017). En annan vanlig förklaring till vad som driver en människa till handling är Deci och Ryans (2017) förklaring, som gör en uppdelning mellan inre och yttre motivation. Inre motiverade beteenden är sådana som kommer ur ens eget intresse där belöningen blir den spontana känslan av effektivisering och njutningen som medföljer beteendet. Yttre motivation är den inre motivationens motsats och handlar om instrumentella beteenden eftersom de kommer ur viljan att agera på grund av särskiljande konsekvenser såsom externa belöningar eller social bekräftelse, undvikande av bestraffning, eller en önskad konsekvens (Ryan & Deci, 2017).

Studier har visat att lärarna har en stor roll i skapande av motivation hos elever (Boström & Bostedt, 2021). Elever upplever press och studier har visat att skolrelaterad stress har ökat och att akademisk självkänsla och välbefinnande har minskat (Högberg & Lindgren, 2021). Enligt Högberg och Lindgren (2023) har de allt striktare behörighetskriterierna för gymnasiet resulterat i ett högre antal skolmisslyckanden och en större efterfrågan på att fånga upp ungdomar med behov av särskilda anpassningar. Många av dessa elever ansöker till yrkesinriktade gymnasieprogram som har en lägre nivå på grundskolebetyg än skolor som är mer teoretiska eller i gymnasium med möjligheter till individuellt anpassade program (Ramberg, 2016). Att eleven har flera skolmisslyckanden bakom sig kan för eleven leda till en försämrad självkänsla och i förlängningen ett utanförskap.

3.3 Relationen mellan professionell och elev

Elevers grad av motivation är inte något bestående, det är föränderligt och skapas och återskapas i samverkan med professionella och beroende av den sociala utbildningskontext eleven befinner sig i. I socialpedagogisk mening bidrar utbildningsmiljön till att forma individen, utveckla begrepp och det professionella mötet. En inkluderande lärmiljö påverkas av dynamiken mellan elev och lärare som skapas och återskapas genom mötet. Elevers och lärares självbild konstrueras och rekonstrueras via deltagande i lärmiljön, genom möten i kunskap och erfarenheter. Dessa möten är endast möjliga genom goda relationer (Basic et al., 2021). Inom socialpedagogiken förstår man lärande och identitetsutveckling som ett samspel med andra människor. Cederlund och Berglund (2017) lyfter att ett förtroende för den professionella kan leda till att klienten eller som i det här fallet eleven upplever starka skäl till att påbörja en förändring. Det här är relevant inom skolans kontext och inte bara under lektionstid då elever och professionella möts och har ett samspel även utanför klassrummets fyra väggar. Aspelin och Persson (2011) menar att relationer, kommunikation, interaktion och dialoger är centrala fenomen i samspelet mellan människor (Aspelin & Persson, 2011). Detta kan överföras till skolans sociala kontext där det sker ett ständigt samspel mellan elever och professionella och mellan elever och elever. I skolans kontext blir centrala begrepp inom socialpedagogiken som inkludering, exkludering och avvikelse högst relevanta för eleverna eftersom skolan är en arena där elevers erfarenheter formar deras identitet (Cederlund & Berglund, 2017).

Den relationella pedagogiken verkar på en mellanmännisklig nivå där begrepp som relationer, kommunikation och mänskliga möten är centrala. Inom den relationella pedagogiken är det relationen mellan pedagog och elev som är i fokus. Mötet benämns som det pedagogiska mötet. Avgörande för lärande är goda relationer och sociala interaktioner (Aspelin & Persson, 2011). Ett relationellt förhållningssätt kan bidra till att eleven upplever sig mer delaktig, känner sig sedd och trygg (Gidlund, 2020). Dessa aspekter av skolans kontext leder till ökad närvaro såväl som ökad motivation till skolarbete. Lärande i skolkontext kan ses som en socialt konstruerad process där elevens identitet och kunskap konstrueras i relation till kontext och sociala relationer (Gergen, 2015).

Forskning visar att lärares möjligheter att arbeta relationellt har blivit mindre trots att forskning visat på att goda relationer i skolan leder till en större upplevelse av välbefinnande och skolmotivation (Alm et al., 2018; Barile et al., 2011; Reyes et al., 2012). Relationens betydelse har bland annat visat sig i en undersökning av Skolverket (2019) där man undersökte vilka åtgärder det finns för att förebygga avhopp genom att skicka enkäter till olika skolor. Rektorer som deltog i studien ansåg att arbetet med att

skapa bra relationer med eleverna var det allra viktigaste. En annan studie av Burns (2020) har visat att det finns ett samband mellan en god relation lärare och elev emellan och sannolikheten att eleven tar examen. En god lärar-elevrelation har en positiv inverkan, vilket förstärker dimensionen av relationens betydelse. Sambandet var främst tydligt i den elevgruppen som var lågpresterande. Interventioner ska därför främst riktas mot de lågpresterande eleverna (Burns, 2020). Det är däremot inte säkert att dessa interventioner har någon synlig effekt och det är inte heller säkert att elever nås av de interventioner de är i behov av (Klapp & Jönsson, 2020).

4 Tidigare forskning

Under denna rubrik beskriver vi tidigare forskning med relevans för studiens syfte och frågeställningar.

4.1 Tidigare forskning om elevens motivation till skolarbete

Boström och Bostedt (2020) har gjort en kvalitativ studie om skolmotivation som utgår från intervjuer av elever och lärare. Den visar att elevgruppens storlek har betydelse för motivationen. Att eleven mår bra i skolan och känner sig trygg och säker, inkluderad, bekväm med kontext och lärare är också viktigt för motivationen. En elev som upplever att den får stöd från sina klasskamrater har mer motivation än en elev som upplever det motsatta. Däremot kan klasskamrater som har en antipluggkultur påverka elevens skolmotivation negativt. Gruppsytryck kan vara både positivt och negativt (Boström & Bostedt, 2020).

Lidström et al. (2019) har undersökt anpassningar av kontexten för elever med och utan diagnoser på gymnasiet. Elever i behov av extra stöd intervjuades. Studien visar att 60 procent av eleverna rapporterade att de uppfattade att de hade ett behov av anpassningar men att de inte fick dessa tillgodosedda. Den gruppen som hade angivit att dessa hade en neuropsykiatrisk diagnos uppfattade att de hade behov av betydligt fler anpassningar jämfört med gruppen utan diagnos och den gruppen med dyslexi. Studien visar att det fanns ett gap mellan elevers uppfattade behov och de individuella anpassningar de fick tillgång till. Det här fenomenet menar Lidström et al. (2019) är en bidragande orsak till att elever inte bibehåller motivation och intresse för skolan och kan leda till skolavhopp. Studien lyfter vikten av att identifiera elevers individuella behov av anpassningar för att kunna förbättra elevens studiekontext och därmed öka elevers välmående (Lidström et al. 2019).

Zeldin et al. (2018) har i sin studies första fas undersökt associationer mellan skolundervisningsklimat och skolengagemang. Resultatet i studien visar att elevers upplevelse av att få sina röster hörda, stödjande relationer till vuxna och säkerhet förutsatte emotionellt engagemang och kognitivt engagemang från elevernas sida. I studien ingick flera olika skolor och i en särskild skola som heter Clark Street Community School med fokus på empowerment, visade det sig att eleverna var mer emotionellt engagerade än någon annan skola trots att elever i skolan har fler riskfaktorer som depression, missbruk, och hade blivit utsparkade från sina hem. I nästa fas av studien gjordes en fallstudie av Clark Street Community School som vänder sig till alla typer av studenter och har som mål att maximera elevers engagemang. I denna skola är engagemang målet med utbildning. Resultat från Zeldin et al. (2018) fallstudie visar att elevers upplevelse av att deras röster blir hörda har en direkt påverkan på den kognitiva

och den känslomässiga engagemangen. Sammanfattat visar studiens resultat att desto mer en elev upplever sin skola som trygg och att deras lärare är stödjande i deras lärande, desto mer sannolikt är det att de kommer att vara emotionellt engagerade, och på så sätt skapa en god grund för en hög kognitivt engagemang.

4.1.1 Betyg som yttre motivation

Boström och Bostedt (2022) har gjort ytterligare en kvalitativ studie om konstruerande av skolmotivation på sex gymnasieprogram. De beskriver att det finns två olika aspekter som relaterar till betygsresultaten, nämligen betygen och framtiden. Betygsresultaten påverkar elevers skolmotivation. När det gäller framtiden och hur det påverkar elevens skolmotivation positivt handlar det om elevens vilja att i framtiden hitta ett intressant jobb och ha en god ekonomi. Vissa elever anser att det är viktigt att få bra resultat och bra betyg eftersom det annars kan leda till negativa konsekvenser. I studien av Boström och Bostedt (2022) framkom det en skillnad mellan elever som studerar på teoretiska program och elever som studerar på mer praktiskt inriktade program. De elever som studerade på teoretiskt inriktade program uttryckte att det var viktigt att få ett bra jobb i framtiden medan de eleverna på praktiskt inriktade skolor uttryckte att de endast ville ha ett jobb. Elevers strävan efter höga betyg kan motivera dem men att konstant behöva kämpa för höga betyg kan också reducera motivationen (Boström & Bostedt, 2022). Frelin (2015) visar på att motivation ofta är kopplat till ett yttre mål såsom att uppfylla kriterierna för ett betyg och komma in på ett gymnasieprogram men de kan också vara begränsade till att komma till skolan varje dag.

4.1.2 Motivation i klassrummet

Det finns en mängd olika studier om vad som höjer elevers skolmotivation. Boström och Bostedt (2022) belyser lärarens betydelse för elevers motivation och det visade sig vara en av dem allra viktigaste. Enligt författarna härstammar elevers motivation från relationen med lärare och lärarens beteende och kompetenser. Lärarens personlighet spelar här en stor roll i det relationsskapande arbetet med elever eftersom personkemi mellan elev och lärare är en viktig komponent för att en god relation ska kunna frodas. Studier har uppmärksammat att elever har en rad olika önskvärda beteenden på lärarna för att motivationen ska öka. Det handlar bland annat om att lärarna ska vara stöttande, trevliga, snälla, begripliga, positiva, roliga, rättvisa, engagerade och ha förståelse samt realistiskt höga förväntningar (Boström & Bostedt, 2022; Boström & Bostedt, 2020). Boström och Bostedt (2022) uppmärksamade även att lärarens didaktiska kompetenser och metoder som att strukturera, planera och flexibilitet är viktiga för elevernas skolmotivation. Andra kärnfulla lärarkompetenser handlar om förmågan att ge elever tydliga beskrivningar och möjligheten att själva välja arbetsmetoder. Boström och Bostedt (2020) fann dessutom att det finns en vikt i att läraren är uppdaterad inom ny kunskap inom sitt ämne. Ytterligare en aspekt som visade sig vara viktigt för elevernas motivation enligt Boström och Bostedt (2022) är ämnet i sig. Elever har mer motivation till vissa ämnen än andra, beroende på intresse.

4.1.3 Elevens kontext utanför skolan

Stöd från vänner och familj påverkar elevers motivation (Boström & Bostedt, 2022; Boström & Bostedt, 2020). En elev som har goda relationer till sin familj och vänner har lättare att fokusera i skolan och är mer motiverad än en elev som har bråkat med en familjemedlem eller en vän. En elev som har stöd från sina vårdnadshavare i form av att

uppmuntra dem att få höga betyg påverkar också elevens motivation (Boström & Bostedt, 2022).

4.2 Tidigare forskning om professionellas motivationshöjande arbete med elever

Boström och Bostedt (2020) belyser att finns flera aspekter av de professionellas strategier som påverkar elevers grad av motivation. Det har exempelvis på yrkesprogrammen visat sig att konstruktiv kritik och feedback kan öka elevers inre motivation och deras intresse för lärande. Eleverna behöver också få veta syftet med sina studier för att ha möjlighet att se nyttan med dem. När elever får vara med och påverka innehållet och upplägget av undervisningen ökar graden av motivation. Studien visar också att praktiska övningar har en god effekt. Lärarens uppförande och förhållningssätt i klassrummet och mot eleven har också en stor betydelse. Boström och Bostedt (2020) fann att när elever får vara med och påverka innehållet och upplägget av undervisningen ökar graden av motivation. Studien visar också att praktiska övningar har en god effekt. En annan sak som visat sig ha stor betydelse är strukturen i gymnasiekontexten, det vill säga att lektioner är väl planerade så att eleven själv kan planera. Helst ska det även finnas en variation i arbetsmetoderna. En annan strategi som har visat sig ha bra effekt är när eleven får realistiskt uppsatta mål och delmål för att få en tydligare bild av hur de ligger till (Boström & Bostedt, 2020; Tharaldsen, 2022). Även om ämnet i sig har visat sig vara en bidragande faktor till elevens motivation är själva innehållet inom ämnet viktigare för motivationen än ämnesområdet. Det handlar till exempel om hur kursen är upplagd och vad eleverna får göra under lektionerna. Vissa föredrar mer praktiska moment och andra mer teoretiska (Boström & Bostedt, 2022).

Jönsson (2018) har i sin studie om hur elever som är i behov av extra stöd får dessa tillgodosedda, intervjuat rektorer, lärare och elevstödjare på tio högstadieskolor i Sverige. Studien visar att man i dessa skolor är duktiga på att identifiera elever på högstadiet som är i behov extra stöd men att det inte alltid betyder att skolor och lärare kan identifiera dessa elevers individuella behov. När det kommer till elever med låg grad av motivation tycks det generellt bland lärare saknas metoder för att närma sig problemet. Strategier som nämns som framgångsrika är formativ återkoppling och struktur. Jönsson (2018) finner i sin studie att lågpresterande elever har ett större behov av tydliga förväntningar, de behöver tydliga instruktioner på vad de förväntas göra. Deras skolmisslyckande behöver i den meningen inte bero på att eleverna saknar kunskap eller kompetens. De har också ett större behov av att få återkoppling oftare, både skriftligt och verbalt. Generella förändringar av strukturen i miljön kan vara var elev är placerad i klassrummet, en tydlig struktur över vad som ska göras i dag och när det är raster. Dessa är hjälpsamma både för den här elevgruppen och elever generellt. De flesta skolor i studien riktar stöd till den individuella eleven, dock sticker två skolor ut där det inte fanns några bestämda klasser, istället strukturerades lektioner och grupper i olika storlekar och konstellationer beroende på ämne och uppgift. Det här tillvägagångssättet menar dessa lärare bidrar till att elevens inre motivation ökar (Jönsson, 2018).

4.2.1 Skolmiljö

Enligt Boström och Bostedt (2022) påverkar den sociala miljön elevers skolmotivation i allra högsta grad. Det handlar främst om elevens upplevelse av trygghet och bekvämlighet i skolan som påverkar elevens motivation positivt och gör det lättare för dem att arbeta med skoluppgifter. Frelin (2015) har i sin fallstudie belyst hur en skola skapats med en så

hemlik atmosfär som möjligt och i syfte att konstruera en så god lärar- elev miljö som möjligt. I den här skolan möts elever och lärare inte bara i klassrummet utan även vid fiket. De regler skolan har redovisas tydligt från start för att eleverna ska kunna förstå sin miljö. Balle Tharaldsen (2022) har undersökt hur lärare bedriver motivationsarbete i klassrummet på gymnasieskolor. Resultatet visar att det som förespråkar en god lärmiljö är tydliga gränser och ett klimat som får eleven att känna att det är en trygg plats där de vågar ställa frågor. En annan nyckel till att skapa motivation är att eleven får möjlighet att ämne välja efter eget intresse (Frelin, 2015)

Zeldin et al. (2018) lyfter att lärare i skolan Clark Street Community School bemöter sina elever som "engagerade unga vuxna" istället för "passiva studenter". Detta visade sig ha en god effekt på elevers motivation att utföra skoluppgifter. En annan allmän uppfattning i skolan är att lärande handlar om engagemang och färdighet, och inte bara om att anpassa sig till det läraren säger. I skolan har lärare anpassat sig efter tron att studenter måste få en trygg plats att experimentera på och våga göra misstag för att kunna bli engagerade. Förutom detta har skolan en mycket välkomnande miljö, speciellt gentemot de elever som visar minst skolmotivation. Lärare i skolan låter ingen elev hamna utanför, de pushar och motiverar elever till att engagera sig i sin skolgång. Utöver detta utför skolan och lärare tvärvetenskapliga seminarier och projekt med eleverna som utgör en grundstruktur för engagemang och lärande. Detta resulterade enligt elever i att de under seminarierna kunde ge input och på så sätt få sina röster hörda. Lärare i skolan uppmuntrar elever till att jobba med något som de är intresserade av och att ge elever tid att reflektera. Vidare är en av skolans kärnstrategier att ge eleverna respektfull feedback (Zeldin et al., 2018).

4.3 Tidigare forskning om relationen mellan professionell och elev

En god relation mellan elev och lärare kan ha inverkan på elevens motivation vilket synliggörs när eleven upplever sig förstörd och att läraren har tillit till elevens förmåga (Boström & Bostedt, 2022). En viktig aspekt i relationen enligt eleverna är att lärare och elever kan komma överens med varandra. En annan viktig komponent i relationen är lärarens förmåga att ha förståelse för elevens situation och visa att de bryr sig om elevens framsteg. Om en elev inte tycker om sin lärare kan det vara ett stort hinder för motivationen. Även om läraren är bra kan den personliga kemin mellan elev och lärare vara det som sätter stopp för en god relation. Boström och Bostedt (2020) lyfter att relationen mellan lärare och elev är den mest primära beståndsdel i motivationsarbete. Om relationen mellan lärare och elev är god tas feedback emot bättre av eleven och det är också enklare för läraren att ställa realistiska krav.

4.3.1 Elever med erfarenhet av skolmisslyckande

Zeldin et al. (2018) och Frelin (2015) betonar vikten av att skapa förtroendefulla relationer redan från start i mötet med elever med skolmisslyckande bakom sig. Det exemplifieras i fallstudien av Frelin (2015) hur en av de undersökta lärarna välkomnar de nya eleverna till terminen genom att uppmana dem att framåt och med nu endast titta framåt och inte bakåt. Om eleverna önskar hjälp kommer skolan göra sitt bästa för att hjälpa dem framåt. Ett sådant uttalande menar Frelin (2015) visar på vikten av att ge elever en andra chans. En förtroendefull relation kan bidra till att eleven tar sig till skolan det vill säga att eleven kommer för att den känner att läraren har ett förtroende för dem. Jönsson (2018) finner i sin studie att lågpresterande elever behöver skyddas från ytterligare skolmisslyckande och att en väg är genom att skapa relation, en arbetsallians där lärare och elev arbetar tillsammans och gemensamt sätter mål för hur eleven ska lyckas, ett

samarbete. Dessa elever behöver mer personlig guidning och individuellt utformat stöd. Målet är att eleven ska känna sig trygg i det som gemensamt bestämts (Jönsson, 2018). Frelin (2015) pekar på hur relationsskapande arbete skapar förutsättningar för att lärande ska ske. Vikten av att uppmärksamma frånvaro från skolan betonas också. I studien exemplifieras att om en elev har oanmäld frånvaro så ringer läraren alltid till eleven och frågar hur det är. Det här samtalet kan leda till att elev kommer till skolan.

4.3.2 Elevens autonomi

Balle Tharaldsen (2022) belyser att goda lärar- elev relationer redan från start är viktigt därför att olika elever motiveras av olika ting. Det är angeläget att känna till deras unika mål för att kunna arbeta med motivation. Zeldin et al. (2018) har visat att elever känner sig som mest engagerade när de får stöd och vägledning av sina lärare. Elever som upplever att läraren respekterar deras autonomi och egen personlighet berättar att det skapar engagemang. Majoriteten av de medverkande i fallstudien upplevde högt engagemang när personal i skolan frångick de traditionella normerna eller den hierarkiska ordningen för att demonstrera ömsesidighet i student- lärare relationen. Det var känslan av att dela något som slutligen tillät eleverna att övervinna sina rädslor, att möta lärarnas förmaningar på ett bra sätt, och slutligen att utvecklas mot att bli engagerade elever. En känsla av att betyda något var också betydande i engageringsprocessen. Detta upplevde elever när lärare visade att de brydde sig om dem och engagerade sig i deras lärande. Utanför klassrummen kunde elever ha "riktiga" konversationer med sina lärare och det skapade en känsla av att de hade mer än bara en elev-lärare relation utan att de faktiskt hade en vänskaplig relation. Skolor och lärare som uppmuntrar elever att hitta något som intresserar de skapar engagemang, elever som upplever att de har kontroll över sitt eget lärande frodas (Zeldin et al., 2018).

5 Teoretiska utgångspunkter

Under denna rubrik beskriver vi våra valda teoretiska utgångspunkter i studien. Dessa är socialkonstruktivismen och self-determination theory. Dessa teoretiska utgångspunkter kommer att användas i analysen av det insamlade empiriska materialet i studien i avsnittet analys.

5.1 Socialkonstruktivism

Socialkonstruktivism är ett teoretiskt perspektiv som till sin natur är multidisciplinär och används inom det socialpedagogiska området och är influerat av andra discipliner som filosofi, sociologi och lingvistik. Teorin betonar människans och kulturen samt den historiska och politiska kontextens roll i skapandet av kunskap och forandet av förståelsen av den sociala verkligheten. Enligt socialkonstruktivismen skapas kunskap genom sociala handlingar och den argumenterar för att vår förståelse av världen inte är en reflektion av en objektiv verklighet, utan istället formade av sociala, kulturella och historiska kontexter som vi är en del av. Enligt Burr (2015) kan mycket av det vi tar för givet som fasta och oföränderliga, vare sig det handlar om oss själva eller de fenomen vi upplever, vid närmare granskning visa sig vara både socialt skapade och socialt bevarade. De skapas och underhålls av människor som delar åsikter, uppfattningar, ändamål och trosuppfattningar genom att vara medlemmar och tillhöra samma samhälle eller kultur.

Genom socialkonstruktivismens glasögon kan vi göra ett försök att svara på frågan hur den sociala kontexten skapar och påverkar våra kunskaper och beteenden (Wenneberg, 2010). Det kan vi göra genom att undersöka den sociala kontexten där sociala interaktioner och relationer hamnar i centrum. Genom teorin kan vi även undersöka olika maktdimensioner inom kontexten och hur dessa påverkar människors förståelse och upplevelser. Vi kan dessutom titta närmare på hur institutioner och kulturella normer såsom skolor eller media formar och förstärker kulturella normer och trosuppfattningar hos människor men också hur dessa normer påverkar människors förståelse av en viss företeelse. Även den historiska och kulturella kontexten som människor är en del av och hur denna kontext har format människors förståelse av företeelsen tillåts att undersökas från en kritisk ståndpunkt (Ibid).

Socialkonstruktivister är som vi ser intresserade av alla sorters interaktioner mellan människor, men framför allt språket eftersom det är ett verktyg som människor använder frekvent under sina liv och i vardagliga situationer för att dela med sig av sina skapade versioner av kunskap. Språket är hjärtat i konstruktionsprocessen. Enligt socialkonstruktivismen förser språket oss med ett ramverk för hur vi ska strukturera våra erfarenheter av världen och oss själva. Språket är en nödvändig förutsättning för människors tankar. Det är med andra ord genom språket som används mellan människor inom olika sociala kontexter som människors tankar konstrueras och rekonstrueras (Burr, 2015). Enligt Berger och Luckmann (2007) kan vi i samtal med andra ta del av deras subjektivitet och beskriver att mötet, ansikte mot ansikte, är den bästa tänkbara sociala formen, men att det är möjligt även i andra sociala former.

5.2 Self-determination theory

Self-determination theory (SDT) är en teori inom det psykologiska området om motivation, utveckling och välmående. De två psykologerna Edward L. Deci och Richard M. Ryan som utvecklat teorin har använt sig av både experimentella studier och fältobservationer för att få förståelse om vad vi människor verkligen behöver från vår psykologiska och sociala miljö för att fullt ut fungera och frodas. SDT har influerats av tidigare forskning och vidareutvecklat studiet om psykologisk tillväxt och utveckling och genom detta undersöker några av de mest grundläggande funktioner och mekanismer inom sociala beteenden, dess utveckling och patologier (Ryan & Deci, 2017).

Inom SDT finns det tre mänskliga grundläggande behov som måste tillgodoses för att utveckling, integritet och välmående ska kunna frodas. Dessa behov, autonomi, kompetens och samhörighet är lika viktiga för oss som de fysiska behoven vatten, mat och syre. Det är först när en individs fysiska behov som vatten, mat och syre samt dessa tre psykiska behov blivit tillgodosedda som psykologiska intressen, utveckling och välmående kan växa (Ryan & Deci, 2017).

Autonomi handlar om behovet att själv kunna kontrollera sina upplevelser och handlingar. Detta behov är en funktion associerad med känslan av fri vilja, förenlighet och samordning. Kännetecknen för autonomi är självförverkligande, kongruens med ens autentiska intressen och värderingar. När en individs handlingar är autonoma engagerar sig individen helhjärtat. Kompetens som är det andra grundläggande behovet handlar om individens känsla av sakkunnighet och hanterbarhet. Människor måste enligt forskarna känna att de kan hantera olika livssituationer på ett bra sätt. Det tredje grundläggande behovet, samhörighet, handlar om känslan av att vara socialt kopplad. Detta menar Ryan och Deci (2017) uppnås vanligtvis när individen upplever att andra bryr sig om en. Det

handlar om tillhörighet och att känna sig viktig bland andra. Enlig SDT har den sociala kontexten en stor roll i uppfyllandet av dessa behov. Miljön kan stötta och förstärka dessa behov eller försvaga dem.

Ryan och Deci (2017) beskriver ordet motivation som det som får människor att ”röra” sig till handling. SDT har utgått från tidigare forskning om inre och yttre motivation men fördjupat sig och utvecklat denna distinktion. Väldigt förenklat är inre motiverade beteenden sådana som utförs på grund av eget intresse och upplevelsen av välbefinnande som belöning. Yttre motivation är istället sådana handlingar som utförs på grund av olika konsekvenser relaterade till beteendet som till exempel social bekräftelse, belöningar, undvika straff eller viljan att nå ett mål som personer ser ett värde i. Inre motiverade handlingar är per definition autonoma och upplevs som frivilliga och utsprungna från en själv. Yttre motiverade handlingar kan däremot härröra från en rad olika källor och variera i grader av kontrollerade eller autonoma. En person kan vara yttre motiverad på grund av viljan att få en yttre belöning eller undvika straff, vilket då karaktäriseras som ett relativt kontrollerat beteende men en person kan också vara yttre motiverad då handlingarna leder till ett resultat med ett personligt värde eller betydelsefullhet, vilket gör att beteendet då karaktäriseras som relativt autonomt (Ibid).

5.2.1 Teorierna kopplat till vårt forskningsområde

Socialkonstruktivismen hjälper oss att analysera hur aktörer i gymnasieskolans kontext framställer det praktiska arbetet med att höja elevers skolmotivation. Genom deras framställningar kan vi analysera hur de sociala interaktionerna och den kulturella kontexten konstruerar och rekonstruerar elevers motivation, trosuppfattningar och värderingar. Vi kommer även att analysera hur professionella använder språket och sociala interaktioner för att konstruera motivation hos elever både i och utanför klassrummets kontext. Dessutom är det så att den socialkonstruktivistiska teorin tillåter oss att genom de professionellas muntliga framställningar analysera deras konstruktion av motivation och vilka dimensioner som enligt de professionella påverkar elevers konstruktion av motivation (Burr, 2015). Genom denna teori utgår vi ifrån att motivation inte är något bestående utan något som är föränderligt och som produceras och reproduceras i de professionellas berättelser i relation till den omgivande kontexten. Därav kommer vi att använda teorin för att tolka de speglingar av verkligheten som återfinns i vårt insamlade empiriska material.

Vi har valt att använda oss av både socialkonstruktivismen och self-determination teorin eftersom vi genom dessa teorier kan tolka och analysera de professionellas muntliga framställningar. Vidare att identifiera samt gradera olika aspekter av det motivationshöjande arbetets uppkomst och bibehållande. Genom SDT kan vi systematiskt analysera hur den sociala kontexten genom de professionellas muntliga framställningar påverkar elevers motivation genom att antingen förstärka eller förminska elevers upplevelser av autonomi, kompetens och samhörighet (Ryan & Deci, 2017). Tillämpandet av dessa teorier ger oss en mer komplett förståelse för hur elevers motivation beskrivs konstrueras och rekonstrueras av sociala och kulturella faktorer.

6 Metod

Under denna rubrik presenteras metodologiska utgångspunkter, urval, genomförande, insamling av empiri samt etiska överväganden.

6.1 Metodologiska utgångspunkter och metodval

Inom den hermeneutiska forskningstraditionen är tolkning av texters mening centralt (Kvale & Brinkmann, 2014). Vi har format studiens syfte samt frågeställningar efter den hermeneutiska vetenskapsteorin som ger utrymme åt forskarens förförståelse då den ses som en tillgång för att förstå och tolka forskningsobjektet. Pendlingen mellan text, förförståelse och ny tolkning benämns som den hermeneutiska spiralen (Patel & Davidsson, 2019; Thurén, 2019). I ontologisk mening utgår vi från socialkonstruktivismen som intar en kritisk ståndpunkt mot föreställningen om att organisation och kultur är på förhand givna enheter som sociala aktörer inte kan påverka eller styra. Inom socialkonstruktivismen är dessa skapade via ett socialt samspel och befinner sig i ett tillstånd av ständig revidering (Bryman, 2018).

Intervjuer är den mest använda metoden i kvalitativ forskning (Bryman, 2018). Vår studie följer denna trend eftersom studiens syfte och frågeställningar har utformats till den art som kräver en metod som kan fånga respondenternas unika uppfattningar och synsätt. Vi har valt att använda semistrukturerade intervjuer eftersom vi eftersökte fylliga och detaljrika beskrivningar om informanternas unika erfarenheter. Kunskap produceras genom den process som sker i relationen mellan intervjuare och informant (Kvale & Brinkmann, 2014). I kvalitativa intervjuer är det centralt att hitta mening, centrala teman och kvalitativa aspekter i informanternas muntliga framställningar (Ibid). Vi har valt att använda semistrukturerade intervjuer för att låta informanterna röra sig lite mer fritt eftersom detta ger kunskap om vad informanterna upplever vara relevant och viktigt (Bryman, 2018). Dessutom kan forskarna för studien under intervjuerna välja att avvika från intervjuguiden för att ställa följdfrågor på det som informanterna svarat. För att säkerställa att få svar på studiens syfte och frågeställningar ytterligare skapade vi en intervjuguide med specifika teman men såg samtidigt till att frågorna var utformade så att informanterna kunde svara på sina egna sätt (Ibid).

6.2 Förberedelser

Vi började med att sätta oss in i ämnesområdet genom tidigare forskning, det vill säga en litteraturgenomgång. Då vi valde en kvalitativ ansats skapade vi därefter en intervjuguide (Se bilaga 1). För att svara på studiens syfte och frågeställningar bestämde vi att frågornas lydelse och ordningsföljd skulle vara avgjorda på förhand. Detta är i enlighet med Kvale och Brinkmann (2014) som beskriver att ju mer strukturerad intervjusituation, desto lättare blir det senare att strukturera intervjun teoretiskt under analysen. Vi valde även att skapa teman eftersom det är fördelaktigt att frågorna följer varandra på ett bra sätt, samtidigt som vi såg till att det fanns en flexibilitet av ordningsföljden för att skapa en viss dynamik under intervjuerna (Bryman, 2018). Då vi är studenter och har lite erfarenhet av att intervjua utförde vi pilotintervjuer på varandra.

6.3 Urval

Vi tog i god tid kontakt med relevanta informanter och informerade om studiens syfte och om de etiska principerna samt frågade om de ville delta. För att kunna svara upp till syfte och frågeställning genomfördes åtta intervjuer med nio professionella som i sitt arbete möter målgruppen elever inom gymnasiet kontext. Det var gymnasielärare, specialpedagoger, socialpedagoger och resurspedagoger. Antalet informanter beror på

undersökningens syfte och kan skifta beroende på den tid och de resurser som finns tillgängliga för undersökningen (Kvale & Brinkmann, 2014). Målet var att intervjua personer som arbetar nära eleverna för att erhålla nyanserade beskrivningar av olika kvalitativa aspekter av intervjupersonens livsvärld. Vi valde att nio informanter skulle vara en lagom mängd för att hinna ägna tid åt att förbereda intervjuerna och sedan analysera dem samt för att få en bred empiri (Ibid). Vårt urval var målstyrt vilket innebär att vi valde ut informanter som hade möjlighet att svara på forskningsfrågorna (Bryman, 2018). Intervjuerna har gjorts på plats, där vi var två personer som intervjuade och en person som svarade. En av intervjuerna bestod av två informanter. Vi hade önskat fler gruppintervjuer i syfte att få en större dynamik i samtalen men vi insåg att vi måste anpassa oss efter när informanterna var tillgängliga. Vi var också angelägna om att informanterna var av olika kön och gärna hade olika lång erfarenhet av motivationshöjande arbete med elever.

6.4 Materialinsamling

Vi har båda varit med under intervjutillfällena, i syfte att säkerställa att alla frågor från intervjuguiden skulle ställas men också för att möjliggöra att någon av oss kunde ställa kompletterande följdfrågor. Vi anser att det är viktigt att vara flexibel under intervjun när det gäller frågornas ordningsföljd samt följa upp svar och reda ut oklarheter som behöver förtydligas (Bryman, 2018). Två intervjuare möjliggjorde fördelningen av ansvaret under intervjun. Till exempel att en var huvudansvarig för att ställa frågorna och den andra för tekniken så som inspelning samt observationer och ställa frågor som den andra missade. Vi menar att vi genom att vara två intervjuare som stöttade varandra kunde skapa en hög intervju kvalitet. Kvale och Brinkmann (2021) framhäver att kvaliteten på intervjun är avgörande för kvaliteten på den följande analysen. Bryman (2018) betonar vikten av att få med vad informanterna säger och hur de säger det, då det är en fullständig redogörelse av utbyten under samtalet som vi var ute efter i analysen. Intervjuerna har enligt våra önskemål genomförts via personligt möte och intervjuerna har spelats in med mobiltelefon.

6.5 Bearbetning och analys

I nästa skeende har vi transkriberat intervjuerna vilket innebär att vi överfört det inspelade materialet till text. Vårt mål var att skriva ner allt som sades under intervjun (Bryman, 2018). Vi har valt att analysera vårt insamlade material genom tematisk analys som innebär att vi har tolkat meningar och skapat kategorier som sedan utvecklats till teman (Kvale & Brinkmann, 2021). Mönster som vi tolkat som mer eller mindre viktiga har uppstått och vi har då skapat teman som vi sedan använde för att göra mer omfattande tolkningar och analyser. Dessa teman är kopplade till tidigare forskning. Vårt mål med användning av socialkonstruktivism som teoretisk utgångspunkt är att nå en högre nivå av förståelse, dels av aktörerna och dess uppfattningar av den sociala verkligheten de beskriver (Greve et.al. 2021).

6.6 Kvalitetskriterier

Bryman (2018) belyser att det finns fyra delkriterier inom kvalitativ forskning för att uppnå kvalitet och tillförlitlighet av resultatet. Dessa är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att kunna styrka och konfirmera. Kriterierna syftar till att komplettera validitet- och reliabilitetskriterierna som har sitt ursprung i kvantitativ

forskningsmetod. Trovärdighet har tillgodosetts genom att studien utförts efter de regler som finns samt att de vi har intervjuat har tagit del av och bekräftat vårt resultat, det vill säga vår bild av verkligheten. Det här kallas respondentvalidering (Bryman, 2018). Överförbarheten kan styrkas eftersom vi har gjort en fyllig beskrivning av den sociala verklighet som studien berör. Pålitlighet styrks av att studien har en god transparens över studiens tillvägagångssätt, alla steg samt metodologiska val vi gjort finns väl beskrivna. Bryman (2018) belyser att pålitlighet kan liknas vid en motsvarighet till reliabilitet inom kvantitativ metod. Möjlighet att styrka och konfirmera innefattar att vi är medvetna om att en helt objektiv roll som forskare är omöjlig att inneha, men vi har strävat efter att vara så objektiva som möjligt (Bryman, 2018). Vår förförståelse kan ha präglat våra tolkningar och förståelsen av vårt insamlade material. Vår förståelse kan liknas vid ett verktyg (Patel & Davidsson, 2019).

6.6.1 Forskningsetiska överväganden

För att säkerställa att forskning inte tillbringas någon skada och lidande har det framställts olika lagar, förordningar, direktiv, riktlinjer och forskningsetiska och yrkesetiska kodexar som forskare måste tillgodose (Vetenskapsrådet, 2017). Däribland hittar vi den mycket viktiga delen som handlar om hur personer som medverkar i forskning får behandlas. Här hittar vi individskyddskraven som innefattar informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Bryman, 2018). I en rapport av Vetenskapsrådet beskrivs att "... etiken är medveten, reflekterad och motiverad moral, som man ger en så klar formulering som möjligt och som framställs som ett system. Etiken är en teori för moralen, som är praktiken" (God forskningssed, 2017, s. 12). *Informationskravet* har vi tillgodosett genom att i god tid ge information muntligt och sedan överlämnat ett informationsbrev (se bilaga 2) där vi beskrivit studiens syfte och frågeställningar samt vad den ska användas till (Kvale & Brinkmann, 2014). Därefter har vi bitt informanterna om deras samtycke till att delta i studien i enlighet med *samtyckeskravet* (se bilaga 3). Vidare har vi informerat om att deras delaktighet är helt frivilligt och att de när som helst kan välja att avbryta. Vi informerade om att intervjun kommer att spelas in och bad om samtycke till det. Vi informerade sedan om att studien kommer att vara tillgänglig för dem att läsa då den publiceras på Diva Portal. För att tillgodose *konfidentialitetskravet* såg vi till att dem medverkande är anonyma och kontexten oidentifierbar (Kvale & Brinkmann, 2014). Informanternas namn är utbytta för att skydda deras integritet. Fia: Socialpedagog, Eva: Specialpedagog, Anja: Resurspedagog, Zoran: Resurspedagog, Mia: Elevkoordinator, Hans: Gymnasielärare, Erik: Gymnasielärare, Susanne: Utbildad lärare i fritidshem och verksam i resursskola, Sam: Gymnasielärare. I Enlighet med Bryman (2018) har vi slutligen tillgodosett *nyttjandekravet* genom att endast använda materialet till studien och därefter förstöra allt material i syfte att säkerhetsställa att det inte används igen.

7 Resultat

I kommande avsnitt presenteras resultatet. Rubrikerna har formats utifrån teman i intervjuerna. Vår studie vilar på tre huvudteman som är: *Beskrivningar av aspekter som är viktiga för elevens motivation; Beskrivningar av professionellas motivationshöjande arbete med elever; Beskrivningar av betydelsen av relationen mellan professionell och elev för elevens motivation.*

7.1 Beskrivningar av aspekter som är viktiga för elevens motivation

De professionella beskriver alla olika aspekter som har betydelse för elevens motivation. Det kan vara sådant som att eleven är nyanländ till Sverige som innebär en språkproblematik och att eleven inte får den stöd den behöver från hemmet. Det är heller inte så ovanligt att elever upplever en osäkerhet över att de valt fel program eller över vad de vill bli senare i livet. Det kan vara grupptricket från vänner eller familj som påverkar deras val av program. Det kan även vara så att elever inte känner sig delaktiga i gemenskapen vilket kan leda till låg motivation. Hur elevens vänner beter sig, så som skolk eller göra sina läxor kan också bidra till en ökad eller sänkt grad av motivation till skolarbete beskriver Mia. Betyg är något som både kan öka motivation och samtidigt leda till en negativ stress för eleven. På frågan om vad som är det största hindret beskriver Mia elevens självbild, hon svarar på följande sätt:

Många av dem av dem eleverna liksom. Det är självförtroendet som har påverkats otroligt mycket. Att de ja de har haft olika erfarenheter som kanske inte varit så bra och då när man pratar med dem många gånger, ja, men jag kan inte detta. Jag kommer aldrig klara detta.

Informanterna menar att det som professionell inte är lätt att arbeta mot att väcka motivation hos eleven i gymnasieålder. Vissa elever råkar bara vara i skolan på grund av att deras kompisar är där säger Eva och menar att skolan blivit en ny arena för elever att visa upp sig. Många av de eleverna med lägre grad av motivation saknar självsikt och vet ännu inte riktigt vilka de är, hur de fungerar och framför allt inte vad de vill senare i livet. Det här kan professionella arbeta med genom att hjälpa elever att reflektera över vad som fungerar bäst för dem och hur dem lär sig bäst menar Eva. En elev blir motiverad när eleven kan se målet framför sig och om eleven inte ser målet blir det istället ett hinder för motivation svarar Eva på frågan om hinder för elevens motivation:

Ja, hinder det är väl att man inte ser målet. Man har varken kortsiktiga mål eller långsiktiga mål utan man bara är.

Susanne och Erik arbetar på en resursskola och lyfter att de ofta möter elever som inte varit i skolan på flera år för att eleverna de arbetar med har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och tidigare skolor har inte kunnat möta elevens behov i de anpassningar de har rätt till. Sådana anpassningar kan vara en och en undervisning, anpassat schema, anpassad miljö etc. De beskriver att det som många kallar småsaker kan ha stor inverkan på den här elevgruppens motivation. Exempelvis som att taxin till skolan var sen eller den släppte av på fel plats. Missförstånd kan leda till låsningar hos eleven menar dem. Psykisk ohälsa som tvång och depression lyfts också som dimensioner som påverkar elevens motivation. De påtalar att när eleven upplever sig sedd och att de individuella behoven av anpassning blir tillgodosedda, att de professionella möter eleven där den är så brukar det ske en positiv utveckling. På resursskolan nämner de att de har tid till att möta sina elever, tid att testa olika vägar, och tid för reflektion dem emellan, som en viktig orsak till att de kan påverka elevens motivation i positiv riktning. På den här skolan har de möjlighet att skapa förutsättningar och anpassningar för eleven och det kan i sig leda till ökad grad av motivation, säger Susanne. Det finns gemensamma grejer

man som professionell måste tänka på, alla elever är olika, de stöps inte i en form, och därför måste man som professionell vara medveten om att lösningar och anpassningar kan se olika ut för olika individer. En välanpassad miljö det vill säga lugn och ro och struktur är dimensioner som kan skapa förutsättningar för motivation. Den här skolan låter eleven i sitt ordinarie schema ha ett ämne som eleven valt själv. Det kallas för specialen och ska vara något som den unika eleven ser som en slags batteriladdare. Det kan röra sig om att teckna, spela ett dataspel eller läsa en bok de valt själva. Det ska vara något som ger dem energi och ork att klara av resten av dagen. Susanne lyfter på temat aspekter som påverkar elevens motivation:

Ja alltså, jag tror att det handlar mycket om det, att försöka, lyssna in, vad finns det för intressen? Alternativt att man liksom försöker någonting att man ja, men, att man börjar jobba på ett visst sätt och så märker man att det inte funkar, så försöker man på ett annat sätt eller man försöker liksom hitta olika typer av arbetssätt

Fia betonar vikten av att elever får möjlighet att lyckas. Framgång kan göda framgång och därför måste man som professionell vara lyhörd. Eleven behöver få sina eventuella behov av särskilt stöd tillgodosedda. Ett sådant behov kan vara att eleven behöver stöttning i övergång att vistas i klassrummet. Elever med låg motivation kan ha större behov av att den professionelle anpassar uppgifter efter eleven. Både i syfte att eleven ska ha möjlighet att lyckas och efter intresse. Elever med låg skolmotivation är ofta styrda av lust och motivation och sällan uppfattar de skolan som något som höjer dopamin utan snarare tvärt om. De här menar hon att de professionella måste förhålla sig till och söka efter vad som kan göra skolan roligare. Det kan röra sig om trivselaktiviteter som utflykter eller ett quiz på lektionen som kan göra skolan lite roligare och som i sin tur kan leda till ökad motivation. När teman om aspekter som är viktiga för elevens motivation berörs beskriver Fia:

Motivation är ju egentligen både att man vill att de ska lyckas och att de ska tycka att skolan är rolig. Det är ofta det svåraste steget.

Det finns fler aspekter av relationer som påverkar elevens motivation och det är bland annat familjeförhållanden. Mia beskriver att familjeförhållanden och uppväxtvillkor kan ha stark inverkan på vad eleven förmår att prestera i skolan. En trygg hemmiljö och stöd från familjen är viktigt för elevens välmående och kan öka elevens motivation. Studiekultur och stöd från familjen lyfts som en viktig del. Ibland kan även för höga krav påverka elevens motivation negativt. När vi talar om viktiga aspekter för elevens motivation svarar Mia på följande sätt:

Ah det är väldigt många olika saker som kan påverka. Man tänker med de här eleverna som vi har, vi har en hel del som kommer från olika länder till exempel och de har olika hemsituationen föräldrar, stöttning de får hemma eller inte.

Den sociala kontext eleven själv valt som till exempel vänner har en stor inverkan på eleven. För en del elever är den sociala kontexten enda motivet att gå till skolan belyser

en informant. En annan lyfter att stämningen och kulturen i själva skolan också har en inverkan på elevens motivation till skolarbete. Konflikter kan leda till att motivationen för skolarbete påverkas negativt. Elevens trygghet och trivsel skapar goda förutsättningar för motivation. De professionella menar också att för att kunna stötta eleven på bästa sätt måste man som professionell vara lyhörd för sådant som händer runt eleven. Professionella kan inte påverka sånt som händer utanför skolan men man måste vara lyhörd och visa intresse för eleven, visa att man bryr sig, att man ser att något är fel. Ibland upplever Mia att elever förväntas kommit längre i utvecklingen än de har, att man har för höga krav på dem, vilket är en konflikt i sig. I Mias professionella roll är det relationskapande arbetet det primära. Hon ser att hon kan kompensera för lärare då hennes upplevelse är att de inte alltid har tid för just det, trots att de ser vilka elever som hade behövt mer relationellt stöd. Mia belyser på samma tema att:

Det kanske är så att lärare inte alltid hinner med det, för det är bara liksom undervisning och rättning och sätta betyg och då upplever jag att de kanske inte hinner bygga upp de här relationerna och vet hur de ska motivera. Så det är det liksom att vi går in, vi som inte jobbar som lärare liksom tar mer den rollen.

De professionellas förhållningsätt till eleven är också en aspekt som kan ha betydelse för elevens grad av motivation. Den professionelles sätt att tilltala en elev, den ton den använder, och dess förhållningsätt mot eleven har betydelse för elevens motivation. Den professionelle måste anpassa sig utefter den man möter och det här kan se olika ut varje dag. Samarbetet mellan professionella inom skolan men också att samverkan mellan olika aktörer fungerar är indirekt en relevant aspekt för elevers motivation till skolan. Särskilt för de elever som redan har låg motivation till skolan och en problematisk skolfrånvaro. Anledningen till att det är så viktigt att uppmärksamma elever med hög frånvaro är att det kan indikera att eleven inte mår bra eller har början till ett normbrytande beteende. Zoran belyser på temat att:

Man måste tänka efter mycket, hur man tilltalar en individ, vilken ton man använder, på vilket sett man närmar sig eleven.

7.2 Beskrivningar av professionellas motivationshöjande arbete med elever

Under denna rubrik beskrivs professionellas motivationsskapande arbete som skiljer sig beroende på elevernas behov och kontexten de befinner sig i. Elever har olika stort behov av stöd från skolans professionella.

7.2.1 Klassrumskontext

De professionella beskriver att elever ska känna sig trygga och sedda i klassrummet. Där har läraren ett ansvar i att låta alla elever komma till tals, alla elever ska i den mån de vill få en chans till delaktighet. Läraren bör vara ett gott exempel komma in pigg och glad, vara påläst inom sitt ämne, intressera sig för eleven och stötta eleven. Ett sätt för läraren

är att försöka forma undervisningen efter det eleven redan känner till i ämnet, skapa ett sammanhang så att den nya kunskapen upplevs mer meningsfull och tillgänglig. Små belöningar i form av yttre motivation som att få gå tidigare från lektion om man är klar med en uppgift fungerar ganska bra som motivationshöjare för elever. Sam planerar sina lektioner så att inget moment ska bli för långdraget. Det kan handla om att visa ett klipp, använda en virtuell karta eller ha ett quiz. Det här syftar till att behålla elevernas intresse och därmed motivation. Det kan vara bra om elever får göra något som de inte brukar för att få lite variation. Motivationen kan också höjas av att eleverna upplever sig delaktiga i undervisningen, att de kan få vara med och påverka. Det kan handla om val av litteratur. Eleverna ska kunna lita på att läraren har förberett lektionen väl. Det är också läraren som ytterst ansvarar för att hålla en god stämning i klassrummet, denne måste vara tydlig men samtidigt lyssna på eleverna och inte vara för strikt för då kan eleverna tappa motivationen. Det kan handla om att ibland ingå förhandling till exempel om att skjuta ett par dagar på ett prov. När den professionelle möter och lyssnar på eleverna, möter dem en bit på vägen så kan motivationen öka. På frågan om hur man som professionell kan arbeta motivationshöjande svarar Sam:

Det är inte lätt att få elever tycka det är intressant med lagen om anställningsskydd alltså, och då får man försöka få ihop någonting. Till exempel, men tänk här nu, du, Lasse Lund Rot, men du fattar vad jag menar, vad händer om du blir av med jobbet då? Vad kan du göra då? Man får försöka jobba på sånt.

Alla informanter beskriver vikten av kravanpassning i motivationsarbetet. Ibland måste man som professionell backa, tänka och testa på ett annat sätt. Eleven måste få möjlighet att lyckas att nå målen. Samtidigt så är för lågt ställda krav inte förenat med motivation. Professionella behöver anpassa sig till den målgrupp de möter. Realistiskt ställda krav är väldigt viktigt för att hålla motivationen igång. Det är en balansgång. I en av intervjuerna när vi behandlar temat beskrivningar av professionellas motivationshöjande arbete med elever som är omotiverade till skolarbete nämns det att förväntningar på elever kan påverka eleven på så sätt att eleven engagerar sig mer i skolan. Hans beskriver det här på följande sätt:

Och det kan också vara en sån här grej, liksom att och det känns lite dumt att säga det jag säger va men ibland kanske man sätter lite förväntningar på vissa elever att, ja nu har jag gjort såhär och jag försöker göra så och hjälpa dig. Då måste ju du försöka, ah jobba vidare med detta och visa att du lyssnar och att du kan. Nu har jag ju gett dig en jättefin möjlighet, ja lite grann så.

7.2.2 Elevstöd

Viktiga moment i motivationshöjande arbete är att som professionell visa eleven att de finns där för den, också att bidra till att skapa en lugn miljö och arbeta för eleven ska känna sig delaktig i gemenskapen. Professionella inom gymnasiet har ibland för höga förväntningar på eleverna, att de ska klara av att ansvara och samarbeta. Professionella förväntar sig att eleven kommit längre i sin utveckling än den har. Det kan kompenseras genom att prioritera att skapa en god relation till eleven, att eleven märker av att de

professionella bryr sig. Eva har tidigare arbetat på ett praktiskt program där lek och dialog var centrala teman, där det här var ett naturligt inslag i undervisningen. Eva betonar inslag i motivationshöjande arbete:

...ta tid till gruppaktivitet i klassrummet. Små saker som nej nu bara leker de, men där syftet är något helt annat, att alla ska våga prata, att någon ska få visa sin starka sida, att man jobbar med någon man inte brukar jobba med. Läraren får också en annan roll, man kanske byter så att någon i klassen håller i aktiviteten.

Motivationsskapande arbete kan vara att skapa igenkänning hos eleven det vill säga att bjuda på en egen erfarenhet eller berätta om en tidigare elevs erfarenheter som liknar elevens och som man kan mötas i och prata vidare om, därigenom kan en arbetsallians skapas och motivation väckas. Hans beskriver motivationshöjande arbete:

Jämföra med sig själv lite grann kan jag också tycka att, man själv kan kanske dra ner på sitt eget kunnande eller hur jag, ja, men så här kände jag mig när jag måste jag gick i skolan, då gjorde jag så och så jag tyckte det var dök jobbigt. Men ja, så jag förstår dig verkligen, men sen börjar jag tänka så här och sakta men säkert så lyckas jag hitta de positiva bitarna och ta mig vidare lite så där.

En del elever har större behov av stöd i att finna motivation än andra och orsakerna kan variera. Som professionell kan man behöva stötta eleven i sökande efter motivation till skolarbete. Det här kan ske genom att vara en förebild och genom i dialog med eleven försöka visualisera framtiden, även om det känns långt bort nu för eleven. Det viktiga är att man pratar om att det eleven gör nu kommer att påverka elevens framtid. Det Zoran vill förmedla till eleven är att denne är ansvarig för sina val och att den har obegränsade möjligheter, det börjar med ett val och det är nu. Den professionelle kan liknas vid ett bollplank för eleven. Zoran belyser en strategi han använder när tema om professionellas motivationshöjande arbete med elever tas upp:

Jag brukar använda ordet fönstret. Du tittar på dem varje dag, vad betyder det? Tänk dig att du sitter i ett rum med fyra väggar det är allt du ser dag in och dag ut men när du öppnar fönstret då ser du mycket mer av världen. Öppna dörren, kanske det finns något annat utanför? Du ser bara ditt liv innanför just nu. Men det är inte det som gäller just nu, när du kliver ut öppnas mer möjligheter, de är obegränsade, det enda hindret för det här är du själv.

Om det känns hopplöst och avlägset för en elev att nå målen beskriver alla de professionella att en bra strategi är att gemensamt skapa mål och delmål. Man gör något som är svårt att hantera hanterbart genom att skapa delmål. För de elever med lägre motivation till skolarbete är det viktigt att som professionell försöka bidra till att stärka motivet. Allt behöver kanske inte vara roligt men eleven behöver se att det leder någonstans, min ansträngning lönar sig. Då måste man först stötta eleven i att se målet, vart vill eleven. Eleven behöver någonstans känna att skolan är meningsfull. Ett sätt att

stärka eleven är att arbeta för delaktighet. I samtal med Fia om professionellas motivationshöjande arbete med elever framhäver hon:

Det handlar hela tiden om att det är en dialog, i det här fallet med eleven. Jag kan ha massa idéer, vi gör det här och det här men inget kommer funka om man inte har med eleven på banan.

En informant som arbetar som resurspedagog beskriver hur hon genom att utnyttja elevens egna intressen kunde motivera eleven till att genomföra en uppgift som eleven inte alls var motiverad till. Det handlade om att hålla ett föredrag och hon jobbade hårt för att få eleven att delta. Tillsammans valde de att skriva och berätta om ett socialt medie som hon visste att eleven hade stort intresse för. Det här ledde till att eleven uppfattade uppgiften som rolig och intressant och hon fick dessutom ett högre betyg än någonsin tidigare. Framgången kunde eleven leva på en längre period. Det gav henne motivation att fortsätta. Återkommande nämns i beskrivningarna vikten av att möta eleven där den är. Dagsformen kan påverka eleven. Saker kan ha skett utanför skolan men som påverkar eleven i mötet i skolan. En annan informant nämner att när eleven stöter på en motgång så är ett lågaffektivt bemötande avgörande. Hon måste vara den som lugnar ner situationen och inte eldar på. På resursskolan möter de elevens särskilda behov av att till exempel låta den äta lunch enskilt. Genom att möta elevens önskan ser de ofta en utveckling. När eleven känner sig lyssnad till ökar känslan av trygghet och det kan leda till att eleven vill testa att fika gemensamt och med tiden att äta gemensam lunch. Susanne svarar på frågan om vad som kan höja elevens motivation:

Vi löser ju liksom om man inte klarar att sitta och äta med andra, då får den sitta själv. Alltså man gör många sådana lösningar utefter eleven här. För att den inte ska hamna i den att det tar stopp för vissa grejer, liksom. Sen försöker vi utveckla dem. Liksom också att öppna sig och prata och säga till när någonting är fel, så att vi vet så att man lär sig. Men vi har ju bemötandet, det är ju a och o här tycker jag.

Något som de flesta informanterna nämnde var att en tydlig struktur under lektionerna och i klassrummet är viktigt. Så väl som en god planering från lärarens sida. Enligt Anja uppskattar elever om de vet vad som ska göras och hur lektionen kommer att se ut. När det står tydligt på tavlan vad eleven förväntas göra och när det är rast så märks det genom att eleverna stannat hela lektionen igenom. Att ge beröm är också något som enligt Anjas beskrivning kan resultera i att en elev stannar en hel lektion och gör skolarbete:

Så att ge beröm och sen försöka hjälpa dem, till exempel om eleverna har svårt med struktur och rutiner att man hjälper dem med det för om strukturen och rutinen finns i skolan och då kommer de vilja komma hit ännu mer istället för att komma och tänka, Ja, men jag fattar ingenting, Jag vet inte vad som kommer näst, jag fattar inte vad man ska göra. Att de förstår.

På samma tema lyfter Zoran vikten av att som professionell skapa en bra stämning. Det här menar Zoran uppnås genom att ligga på samma frekvens som eleven. Han betonar att:

Det är ett väldigt brett begrepp, men det är otroligt viktigt att man först skaffar en bra stämning, att man ligger på samma frekvens som individen man jobbar med, alltså kontakt, förståelse, tålmod, tydlighet, alla de bitarna leder till att eleven lägger mer fokus på sina studier än på de här grejorna (pekar på mobilen).

7.3 Beskrivningar av betydelsen av relation mellan professionell och elev

Alla informanter beskriver att relationen mellan professionell och elev är av vikt i det motivationshöjande arbetet i gymnasiekontexten. För att en god relation ska ha möjlighet att utvecklas behöver eleven uppleva sig hörd och sedd. En god relation kan skapas när den professionella är lyhörd och visar intresse för eleven. Den goda relationen kan leda till en ökad motivation för skolarbete och förhöjd känsla av delaktighet. Den professionelle behöver ha fingertoppskänsla och möta eleven där den är. Framträdande i beskrivningarna är att det motivationshöjande arbetet med de elever som har låg motivation är än mer relaterat till en god relation. På frågan om vad som är viktigast i det motivationshöjande arbetet svarar Fia:

Ja det är ju relationen då, som är nyckeln till allt. Det ska tilläggas att för vissa elever är relationen till oss pedagoger mycket viktigare än relationen till klasskompisarna. Det är så att om de trivs med oss som jobbar, att de har en bra lärare i det ämnet, det är det som ger motivation.

När vi ställer frågan om relationens betydelse till Eva som arbetat både som lärare och specialpedagog svarar hon på följande sätt:

Ja vi har ju varit inne på lite på det här innan också och det har ju jättestor betydelse för en del, inte för alla för en del. Ska jag göra det här? ok det är min uppgift, det ligger på mig och jag gör det, spelar ingen vem som sagt det. Oh för någon är det relationen som gör att jag börjar med den här uppgiften. Så att det är väldigt individuellt.

Flera informanter lyfter hur viktigt det är att bjuda på sig själv när man arbetar med att skapa relation. Man behöver vara personlig men inte privat. Det här är en balansgång. Att bjuda lite på sig själv kan leda till god stämning. En god relation kan skapa förutsättningar för motivation till lärande. Relationen beskrivs av flera informanter vara nära sammankopplat med möjligheten att ställa krav på elevens prestation. God kännedom om elevens intressen och hur den fungerar skapar förutsättningar för det här. I intervjun när tema om beskrivningar av betydelsen av relation mellan professionell och elev säger Susanne följande:

Just att hitta den här relationen på ett bra sätt. Det kan ta jättelång tid innan man skapar relation, men när man har väl lyckats skapa en relation då blir allting lättare. Det är

lättare att jobba med en elev när man har en bra relation eller när man känner varandra liksom. Det är väl det. Man vet vilka knappar man ska trycka på och liksom hur mycket man vill pressa och när det är dags att lägga av liksom.

Motivation och relationsarbete kan börja i det lilla. Genom att vara lyhörd, utforska elevens unika intressen eller hitta något man har gemensamt och sakta bygga på det. Det här arbetet kan se väldigt olika ut beroende på individen. Det är som vi nämnde ovan viktigt att bjuda lite på sig själv utan att bli privat men det är också viktigt att den professionella samtidigt tänker på att ta det försiktigt i början av det relationsskapande arbetet. Enligt Fia kan relationen mellan professionell och elev bli svår att bygga om den professionella trycker på för mycket. En annan informant beskriver att en nära relation till eleven blir än viktigare i kontexten de arbetar i, en mindre skola med extra resurser och en till en- undervisning. De känner eleverna väl och för en del elever är de en av de få sociala kontakter eleven har utanför hemmet. De menar att det är här skiljer sig åt från att arbeta i ett vanligt gymnasium där klasserna är stora och tiden helt enkelt inte räcker till. Resultatet visar också på vikten av tillit i relationen mellan professionell och elev. Om man som professionell engagerar sig i något som har med eleven att göra utanför skolan så måste hon se till att fullfölja det man åtagit sig. Annars riskerar relationen att gå förlorad. Den professionelle måste vara tydlig och genom handling visa att det den säger gör den. På temat relationens betydelse beskriver Fia:

Där är det tack vare relationen, att jag visade i handling, han fick se att det jag säger det gör jag. Han har nog känt ibland att andra aktörer som skulle hjälpt inte har agerat. Då tappar han ännu mer tillit.

Relationsskapande arbete exemplifieras i socialpedagogernas framställningar. När en elev har haft en längre ihållande frånvaro från skolan är det en bra början att bara träffa eleven i skolans kontext och till exempel fika eller säga hej till vännerna. Det här i syfte att avdramatisera och öka chansen till att eleven kommer tillbaka och i förlängningen faktiskt vågar ta steget till att gå på en lektion. Ge eleven mycket beröm och positiv feedback de dagar de kommer till skolan. Den professionelle såg också till att de samtal hon inledde inte alltid handlade om det som var svårt för eleven. De kunde också spela pingis och prata om andra saker som eleven var intresserad av. Dessa aktiviteter utfördes i syfte att upprätthålla en relation och positiv anknytning till skolan. Stegen kan vara små och processen lång. Det relationsskapande arbetet och att höja en elevs närvaro kan vara det svåraste steget eftersom dessa elever ofta har en väldigt mörk syn på skolan. Första steget kan som vi nämnde ovan vara att uppmärksamma och berömma eleven när den kommer till skolan. Arbetet med närvaron kan ibland vara väldigt svårt eftersom det beror på så mycket. Det kan till exempel vara sociala faktorer utanför skolan som gör att elever inte dyker upp i skolan och detta är något som de professionella inte kan rå på. Mia beskriver:

Skolan är bara en liten del egentligen av deras liv, man liksom vet hur de är utanför skolan, hur de har det hemma liksom vad de har för bakgrund och familjesituation.

Informanterna lyfter att det finns en aspekt av relationellt arbete som inte går att bortse helt ifrån och det är det som de alla benämner personkemi. Hur erfaren och professionell den professionelle än må vara så kan det i vissa fall vara svårare att få det fungera. Fia säger att det kan vara så att det fungera bra med en lärare och inte alls med en annan och att det här påverkar elevens motivation. De menar att det kan räcka att en professionell påminner om någon som eleven kopplar till negativitet. Den professionelle behöver vara flexibel och lyhörd och hela tiden reflektera över vad som fungerar och vad som inte fungerar för eleven. Det är sådant som måste lyftas i arbetslaget menar hon. Fia betonar på temat relationens betydelse:

Det är viktigt att komma ihåg i det här arbetet att hur duktig jag än må vara så finns det lilla som kallas personkemi. Den kommer vi inte ifrån, från båda håll.

De professionella beskriver att den här aspekten av professionell- elev relation är de professionella på de programmet de arbetar på mycket medvetna om. Precis som andra nämner försöker de även på det här programmet ta hjälp av varandra i arbetslaget. Zoran beskriver det som att i hans nära elevarbete måste han lära sig att följa strömmen, ingen dag är den andra lik och för att han ska lyckas med att stötta eleven behöver han anpassa sitt bemötande och sitt arbetssätt. Zoran belyser att:

Som pedagog måste man följa strömmen

8 Analys

I kommande del analyseras resultatet med hjälp av tidigare forskning och våra valda teorier. Empirin kopplas samman i syfte att besvara studiens syfte och frågeställningar. Tidigare forskning jämförs med våra informanternas upplevelser och speglingar och som i nästa skede tolkas med stöd av studiens teorier.

8.1 Muntliga framställningar om aspekter som är viktiga för elevens motivation

Resultatet speglar att det finns flera olika aspekter av hur motivation konstrueras och rekonstrueras hos eleven relaterat till dess sociala kontext och att det är ett flertal delar som är berörda. I gymnasiet kontext spelar elevens upplevelse av att vara trygg, säker och att känna sig inkluderad en betydande roll. När eleven upplever sig sedd och hörd i mötet och genom dialogen med så väl professionella som klasskamrater ökar förutsättningarna för motivation till skolarbete. Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv internaliseras elevens attityder genom interaktion med professionella och andra elever. När professionella och klasskamrater genom dialog så som uppmuntran och bekräftelse, bemöter eleven på ett positivt sätt bekräftas eleven i skolans kontext och elevens upplevelse av inkludering ökar. Professionellas och andras elevens bemötande gentemot eleven är en process som bidrar till elevens konstruktion och rekonstruktion av identitet.

Om eleven upplever sig sedd och hörd kan detta generera att eleven skapar en positiv uppfattning om sig själv, skolan och de professionella. Skapandet av en individs subjektiva identitet är beroende av relationer till signifikanta andra (Berger & Luckmann, 2007). Liknade beskrivningar återfinns i Boströms och Bostedt (2022) studie som betonar att gruppptryck från klasskamrater kan verka både i positiv och negativ riktning gentemot eleven. Även Zeldin et al. (2018) pekar på att elevens upplevelse av att bli hörd har ett tydligt samband med kognitivt och känslomässigt engagemang till skolan. Lika viktigt är stödet från familjen samt att få stöd och förståelse från läraren (Boström & Bostedt, 2022).

De professionella i studien uppmärksammar vikten av att eleven får förutsättningar för att lyckas i skolan. Framgång kan leda till ytterligare framgång. Krav på eleven bör ställas i den omfattningen att det utmanar men också är realistiska. Det kan innebära anpassningar i den fysiska miljön och i strukturen runt eleven. När eleven möts av professionella med rätt anpassningar och får chans att lyckas ökar motivationen till skolarbete. Lidström et.al. (2019) visar på vikten av att identifiera elevers individuella behov av anpassningar i syfte att förbättra elevens studiekontext och därmed öka elevens välmående. Detta överensstämmer med Ryan & Deci (2017) som betonar att elevens mående och motivation frodas i en vårdande miljö där elevens behov blir tillgodosedda och upplevelsen av autonomi och kompetens stöttas. De beskriver att förmågor som sensitivitet, empati och lyhördhet är viktiga komponenter hos professionella i skapandet av motivation hos elever. Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv ökar förutsättningarna för motivation när professionella möter eleven där den är genom att ta till sig elevens subjektiva verklighet och visa förståelse för den i så väl ord som handling. Det här genom att knyta an till elevens verklighet för att öka känsla av sammanhang (Berger & Luckmann, 2007)

Informanterna återger att motivation kan uppstå av att eleven vill uppnå ett visst betyg eller klara av en kurs för att det i framtiden ska leda dit eleven vill, till exempel att komma in på nationellt program. De lyfter upp att deras bemötande och förmåga att anpassa sitt arbetssätt efter eleven kan ha en påverkan på elevens grad av motivation till skolarbete. De professionella bör verka som en god förebild, ha en positiv inställning till eleven och verka för elevens inflytande. Ryan och Deci (2017) belyser att motivation kan relateras till olika motiv, som till exempel att nå ett betyg. Strävan efter höga betyg kan vara inre motiverade eller yttre motiverade. Inre motivation skapas då en elev vill få bra betyg för att kunna arbeta med det de önskar i framtiden och för andra kan inre motivation skapas på grund av kursens innehåll som stämmer överens med elevens intressen. För vissa elever kan strävan efter höga betyg vara en yttre motiverad handling då föräldrarna lovat en belöning och för en annan elev kan det vara en yttre motiverad handling för att den vill undvika att bli straffad eller för att den känner sig tvungen. Oavsett om elevernas strävan efter höga betyg är inre motiverade eller yttre motiverade har de professionella en betydande roll i konstruerandet och rekonstruerandet av elevernas upplevelse av autonomi, kompetens och samhörighet inom skolans kontext. Om skolan och professionella använder kontrollerande metoder och inte stöttar elevers autonomi undermineras elevers motivation. Detta kan leda till att elevers skolanknytning blir sämre och skapar antisociala attityder och beteenden. Om skolan och professionella istället tillgodoser elevers psykologiska behov och stöttar deras autonomi bidrar det till att elevers inre motivation till att lära sig, bemästra och utforska förstärks. Stötta elevers autonomi kan professionella göra genom att skapa möjligheter för eleven att välja, ge

positiv återkoppling och visa empati som i sin tur leder till att elever känner sig mer kompetenta och delaktiga (Ryan & Deci, 2017).

För de eleverna med låg motivation beskriver informanterna att relationen till den professionelle kan vara det enda skälet till att eleven väljer att komma till skolan. Socialkonstruktivismen förklarar relationen mellan professionell och elev som en viktig del i skapandet och återskapandet av elevens subjektiva verkligheten samt självuppfattning. Eleven bekräftas av den professionelle och därför blir elevens relation till den professionelle en viktig aspekt för elevens motivation att gå till skolan (Burr, 2015). Den professionelle framstår här som den signifikante andre som enligt Berger och Luckmann (2007) innebär att vara en viktig aktör i underhållandet av elevens subjektiva verklighet. Elevens subjektiva verklighet är beroende av sociala processer (Ibid, 2007).

8.2 Muntliga framställningar om professionellas motivationshöjande arbete med elever

Informanterna framställer betydelsen av att den professionelle verkar som en förebild, att den är pigg och glad när den möter eleven. Också att den professionelle i den ledande rollen har ett ansvar för att verka för en god stämning i klassen och att arbeta för att alla elever upplever sig delaktiga. Balle Tharaldsen (2022) förespråkar att en god lärmiljö karaktäriseras av tydliga gränser och ett klimat som får eleven att känna att det är en trygg plats där de vågar ställa frågor. Vidare också att en tydlighet i strukturen och i att verka för att en lugn studiemiljö. Jönsson (2018) pekar på att elever med skolmisslyckande bakom sig kan ha större behov av tydliga instruktioner och formativ feedback. Vår studies resultat framhäver beröm och konstruktiv kritik som framgångsrikt i det motivationshöjande arbetet. Genom de professionellas muntliga framställningar skapas en förståelse för att det finns elever som konstruerat negativa tankar om skolan. Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv är dessa inte beständiga utan konstrueras och rekonstrueras konstant i mötet med och i social interaktion med andra människor, som i det här fallet de professionella. Vilket visar sig i nästa citat: "Vi betar oss, tänker och känner annorlunda beroende på vem vi är med, vad vi gör och varför" (Burr, 2015, s. 36). Subjektiva mönster modifieras och nya meningar skapas ständigt (Berger & Luckmann, 2007). När eleven möter snälla, pigga och glada professionella som bekräftar och intresserar sig för elevens subjektivitet konstruerar och rekonstruerar eleven nya positiva tankar och minnen om skolan samt sig själv. Däremot kan en alltför pigg och glad professionell också upplevas som jobbig och störande av elever och därmed konstruera och rekonstruera negativa tankar och minnen om skolan. Om de professionella inom den sociala kontexten dessutom konstruerar och bibehåller en tydlighet i strukturen och sätter tydliga gränser skapas goda förutsättningar för eleven att internalisera dessa och ta på sig rollen som elev (Ibid, 2007). Den här processen uppmärksammas i resultatet när en informant i studien betonar att elever ibland behöver träna på att vara i klassrummet för att skapa klassrumsvana när hon återger motivationsarbetet med elever i skolkontexten.

Både den tidigare forskningen och resultatet uppmärksammar vikten av att göra undervisningen så rolig och intressant som möjligt i syfte att öka elevens motivation. Det visar sig kunna göras genom en variation i undervisningsformerna, lägga in ett quiz eller att åka på en utflykt. Resultatet betonar att forma undervisningen efter elevens förkunskap, skapar ett sammanhang för eleven. Boström (2020) lyfter att när en elev förstår syftet med kunskapen kan motivationen öka. Resultatet visar att det i

elevstödjarens arbete ingår att stötta eleven i att finna ett syfte med sina studier. Ryan och Deci (2017) betonar att om eleven inte kan se syftet med studierna finns inga förutsättningar för inre motivation. Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv kan det här förklaras med att den professionelle har gjort en subjektiv tolkning av elevernas intersubjektiva verkligheter och utgått från det när den bestämt undervisningsformer och teman. Genom förståelse för elevernas intersubjektivitet kan den professionelle välja att förmedla den kunskap som skolan och samhället anser vara viktig på ett sätt som den tror att eleverna subjektivt kan förstå och känna en koppling till. Om den professionelles subjektiva tolkning i hög grad överensstämmer med elevernas intersubjektivitet kan detta skapa en känsla av sammanhang och mening hos eleverna. Enligt socialkonstruktivismen sker kunskap i ett kollektivt, socialt samspel mellan människor där den sociala verkligheten är något som skapas och återskapas beroende på sammanhanget och som alltid är relativt (Berger & Luckmann, 2007).

De professionella betonar att motivation kan öka av att eleven får vara med och påverka undervisningen. Det kan handla om att eleverna får välja litteratur eller ämne att redovisa för klassen. Elevens känsla av delaktighet ökar när den blir hörd. Eleven behöver få mötas där den är menar informanterna. Boström (2020) uppmärksammar att elevens motivation kan ökas av att eleven får vara med och påverka upplägg och innehåll i undervisningen. Dessa arbetssätt och förhållningssätt till eleven överensstämmer med Ryan och Deci (2017) som betonar att en inre motivation kan skapas genom att stärka elevens upplevelse av autonomi, kompetens och delaktighet. Genom att eleven själv får välja litteratur eller ämne att redovisa ökar elevens upplevelse av autonomi. Samtidigt ökar elevens upplevelse av delaktighet när den professionella har en dialog med eleven kring vad eleven själv vill och tänker. Det här stärker elevens inre motivation som enligt Ryan och Deci (2017) även ökar engagemanget. Detta leder i sin tur till ett slutresultat som eleven kan uppleva sig stolt över och därmed ökar även elevens upplevelse av kompetens. Roliga aktiviteter både i och utanför klassrumskontexten kan leda till att de engagerar sig mer och upplever skolan mer trivsam. Elever borde inte behöva sätta likhetstecken mellan skola och lidande, tråkighet och olycka. Istället borde elever tycka att skolan är rolig, utmanande, intressant och meningsfull eftersom det skapar goda förutsättningar för att den inre motivationen inom elever ska frodas och genom det deras lärande samt resultat (Ibid, 2017).

I de professionellas muntliga framställningar lyfts att beröm kan höja elevens motivation till skolarbete och framgång med skoluppgifter. Det här kan i sin tur leda till ytterligare framgång och ökat självförtroende. Genom att i dialog berömma, bekräfta och uppmuntra eleven stärks dennes identitet vilket kan ha en inverkan på dess självbild och därmed kan motivationen öka (Burr, 2015)

8.3 Muntliga framställningar om betydelsen av relationen mellan professionell och elev

I de professionellas framställningar speglas att relationen kan ha en stor betydelse för elevens konstruerande av motivation, framför allt för de eleverna med låg grad av motivation till skolarbete. För att en god relation ska skapas är en förutsättning att eleven känner sig hörd och sedd. I tidigare forskning uppmärksammar Frelin (2015) vikten av

att ge elever en andra chans. En förtroendefull relation kan vara det som får eleven att gå till skolan. Det är betydelsefullt att uppmärksamma frånvaro, att eleven får till sig att den är saknad. Jönsson (2018) belyser vikten av att skapa en arbetsallians med eleven där man gemensamt skapar mål och delmål som är hanterliga för eleven. Resultatet visar att elever med skolmisslyckande bakom sig ofta har en mörk syn på skolan. Det är då viktigt att till en början uppmärksamma och berömma eleven när den kommer till skolan. De professionella behöver visa intresse för eleven och elevens intressen. De behöver också ha fingertoppskänsla och vara lyhörda. Ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv är elevens uppfattning om sig själv beroende av relationer till andra och eftersom skolan är en så stor del i deras liv blir relationen till de professionella väldigt betydelsefull. När den professionelle skapar en god relation och bekräftar samt stöttar eleven inom skolans kontext konstruerar eleven en positiv uppfattning om både skolan och sig själv som i sin tur kan ge eleven motivation och vilja att vara i skolan och utföra skoluppgifter. Händelser i gymnasieskolans kontext skapar mönster hos eleven som eleven i framtiden kan använda i andra sociala arenor. Elevens subjektiva erfarenheter lagras i minnet och tillåter eleven att titta tillbaka på sina beteenden och erfarenheter, för att välja de som bäst passar in i de sociala sammanhang som denne möter. Fenomenet att lagra händelser i minnet handlar enligt socialkonstruktivismen om att skapa en känsla av sammanhang och en känsla av självet och en känsla av kontinuitet för den person vi är (Burr, 2015).

De professionella betonar komplexiteten rörande personkemi. Det är något de är medvetna om och som de är öppna med. De beskriver att professionella behöver vara flexibla och förhålla sig till det här som ibland kan innebära att backa. De professionella agerar medaktörer i konstruktionen av elevens självberättelse och det blir därför viktigt att deras ageranden ligger i linje med elevens version av sig själv och försök att framstå på ett särskilt sätt. Resultatet visar att det på vissa skolor har varit effektivt att under en period byta lärare. Om vi ser på fenomenet när det låser sig i relationen genom våra socialkonstruktivistiska glasögon, kan det här förklaras som att deras intersubjektiva verkligheter skiljer sig från varandras. Om den professionelles och elevens versioner av sig själva är alltför olika kan det bli problematiskt för dessa att vara en del av och stötta varandras uppfattningar om sig själva. Detta eftersom två personer som har helt olika intersubjektiva verkligheter kan uppleva det som svårt att förstå varandra. Liten eller ingen förståelse för varandras intersubjektivitet kan leda till en vilja att distansera sig från den andre (Burr, 2015; Berger & Luckmann, 2007). Även tidigare forskning lyfter att en elev som inte tycker om sin lärare kan vara ett stort hinder för motivationen. Oberoende av om läraren är kompetent eller ej kan den personliga kemin mellan elev och lärare vara det som sätter stopp för en god relation. Boström och Bostedt (2020) menar att relationen mellan lärare och elev är den mest primära beståndsdelen i motivationsarbetet. Om relationen mellan lärare och elev är god tas också feedback emot bättre av eleven och det är enklare för läraren att ställa väl anpassade krav. I de professionellas konstruktioner och rekonstruktioner av framgångsrikt motivationsarbete betonas betydelsen av flexibilitet och lyhördhet och reflektion hos den professionelle över vad som fungerar och inte fungerar med eleven. Elevens subjektiva identitet och socialisation är beroende av relationer till signifikanta andra. De professionellas förmåga att anpassa sig efter elevens subjektivitet och agera medaktörer förutsätter en god relation mellan dem och deras möjligheter att bli en signifikant person. Den professionelle kan som den signifikante andre påverka elevens självbild och attityd och på så sätt underlätta motivationsarbetet (Berger & Luckmann, 2007).

9 Diskussion

9.1 Resultatdiskussion

I följande avsnitt diskuterar vi det framkomna resultatet relaterat till inledning, bakgrund och analys. Det här är relaterat till våra tre teman där vi även lyfter fram egna reflektioner. Vi diskuterar också våra metodval. Syftet med vår studie var att bidra till kunskapsutveckling relaterad till professionellas muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan. Vårt resultat är till stora delar likt det som framkommit av tidigare forskning. Framträdande är att alla studiens professionella, oavsett yrkeskategorier lyfter relationen mellan professionell och elev som den absolut viktigaste aspekten i det motivationshöjande arbetet.

9.1.1 Betydelsefulla aspekter av elevmotivation

Studien beskriver många olika aspekter som är viktiga för elevens motivation till skolarbete. Följande aspekter som tas upp i texten nedan har uppmärksammats i studien. Bakgrund och tidigare forskning betonar att elevens upplevelse av trygghet, trivsel samt att bli sedd och hörd är viktiga aspekter för elevens motivation till skolarbete. Samtidigt har flera informanter uppmärksammat att utanförskap, låg självkänsla, låg självinsikt och att inte veta vad man vill i framtiden påverkar motivationen till skolarbete negativt. Därför betonar samtliga informanter i studien att skolans och de professionellas förmåga att skapa delaktighet, möta elevens behov och hjälpa dem hitta sig själva samt se syftet med utbildning är viktiga aspekter för elevens motivation. Vi anser att de aspekter som uppmärksammats i bakgrund och tidigare forskning stämmer överens med vårt resultat. Vi ser också i enlighet med informanterna att de professionella har en ytterst viktig roll i det motivationsskapande arbetet. Elevernas upplevelse av trygghet och att bli sedd och hörd är viktiga aspekter för motivationen men också för elevens känsla av att ingå i en gemenskap. Gemenskap kopplas till elevens subjektiva upplevelse av att vara delaktig och uppleva en tillhörighet till olika gemenskaper (Cederlund och Berglund, 2017). Vi ser att det finns fördelar med att professionella inom gymnasieskolans kontext verkar för att stärka elevens upplevelse av kompetens, delaktighet och meningsfullhet genom att uppmuntra elevens egna resurser.

I avsnitten bakgrund och tidigare forskning identifierades flera aspekter av varför elever lämnar gymnasieskolan utan examen och att var fjärde elev lämnar gymnasiet utan examen utav olika anledningar (Skolverket, 2022). Skolverket (2019) uppger att dessa kan bero på individuella-, strukturella och skolrelaterade orsaker. De individuella orsakerna kan vara sådana som kön, utländsk bakgrund, vårdnadshavarens utbildningsbakgrund, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och ohälsa. Informanterna i studien bekräftar detta och lyfter att det är viktigt att individanpassa skolgången och ha en god samverkan med andra aktörer som arbetar runt eleverna. Strukturella orsaker gäller elevens närsamhälle och kan till exempel vara att elever bor i ett socioekonomiskt utsatt område eller har dåliga hemförhållanden. Det här betonar även informanterna som uppmärksammat att elevers motivation kan påverkas negativt av sociala faktorer utanför skolan och betonar att det är svårt att göra något åt detta. Skolrelaterade orsaker till att elever lämnar gymnasiet utan examen handlar om bristande skolanknytning, stökig skolmiljö och bristande individuella anpassningar i form av pedagogiskt stöd, otrygg skolmiljö, mobbning och lärartäthet. De allra vanligaste anledningarna är däremot mobbning, socialt utanförskap och bristande pedagogiskt stöd. I de professionellas

muntliga framställningar nämns inte dessa specifikt som hinder för elevens motivation men genom deras återgivningar skapas däremot en förståelse för hinder och framgångar i motivationsarbetet relaterat till ovannämnda skolrelaterade orsaker.

Som Jönsson (2018) belyser i sin studie om lågpresterande elever är skolor i Sverige duktiga på att identifiera elever som behöver extra stöd men inte alltid lika bra på att bemöta elevens särskilda behov. Det här anser vi är beklagligt då resultatet visar att små kontextuella förändringar kan göra stora skillnader för den enskilda eleven. Även om skolorna inte alltid kan bemöta elevers särskilda behov anser vi att arbetet med att identifiera hinder och möjligheter för motivation hos elever är viktigt. Det här är särskilt relevant nu när det enligt Högberg och Lindgren (2023) finns ett stort behov av särskilda anpassningar på grund av att många elever inte klarat av de allt striktare behörighetskraven till gymnasiet och Folkhälsomyndigheten (2022) uppger att arbetsmarknaden idag har högre krav på utbildning än tidigare. Elevens gymnasieval kan orsaka stress och osäkerhet för eleven. Valet kan påverkas av såväl föräldrar som kompisar. Fram tills nyligen var det stor skillnad mellan att välja ett praktiskt program och ett teoretiskt då det praktiska programmet inte innehöll kurser som ger behörighet till vidare studier. Svenskt Näringsliv (2023) lyfter att från och med i höst är det inte längre så. Däremot kommer den som väljer ett praktiskt program att kunna välja bort vissa teoretiska kurser. Valet kan kännas avgörande för eleven, särskilt då vi står inför för en ekonomiskt osäker framtid (Ibid). Vårt resultat speglar att ett felaktigt gymnasieval verkar som ett hinder för motivation då det är svårt för eleven att finna motivation till skolarbete om valet är gjort för någon annan. När eleven gjort ett medvetet val ökar förutsättningarna för att eleven ska se syftet med skolarbetet och därmed ökar den inre motivationen. Vi uppmärksammar här orimligheten i att en så ung individ ska behöva fatta ett så avgörande beslut. Det är inte konstigt att elever ibland helt behöver byta program. Vi tror att det inte är så ovanligt att elever i gymnasieåldern är osäkra på vad de vill med sin framtid. Vi anser att studiens första frågeställning är besvarad då flera olika aspekter av vad som kan påverka elevers motivation presenteras i både tidigare forskning och av resultatet.

9.1.2 Motivationsarbete

Professionella beskriver att ge beröm och att vara en förebild som en strategi i det motivationshöjande arbetet. När elever får bekräftelse för sina positiva sidor stärks deras självförtroende och deras inställning till sig själva samt sina resurser. Detta gör att eleverna får möjlighet att granska sin situation och därmed kasta nytt ljus på sina resurser. Vi anser att både resultat och tidigare forskning om de professionellas förhållningssätt går i linje med vår förförståelse om att de professionella kan liknas vid ett bollplank. De professionellas uppmuntran och stöd kan leda till att elevens motivation ökar. I den ordinarie gymnasieskolan tycks det inte alltid finnas tid till de elever som har ett extra stort behov av stöd. Vi uppmärksammar att elevstödarna har en viktig roll i det motivationshöjande arbetet eftersom de kompletterar den ordinarie läraren.

Upplevelsen av autonomi hos eleven är en relevant aspekt för motivation enligt flera studier (Boström & Bostedt, 2019, 2020, 2022; Zeldin et al. 2018; Frelin, 2015). Det här överensstämmer med self-determination theory som betonar att autonomi är grundläggande för skapandet av motivation (Ryan & Deci, 2017). Informanterna är väl medvetna om detta och återger att det är viktigt att göra eleverna delaktiga genom att låta de komma till tals, låta de få vara med och påverka undervisningen, forma undervisningen efter sådant eleverna redan känner till och gemensamt skapa mål och delmål. Det här ser

vi som en pedagogisk utmaning, att i skolans kontext utnyttja elevers egen vilja för att skapa motivation till skolarbete, på vilket sett de professionella kan väcka intresse för sådant elever kanske inte upplever berör dem just nu. Även resultatet visar på att det är svårt att skapa en upplevelse av autonomi och hitta den inre motivationen hos elever som är osäkra på vilka de är och vad de vill senare i livet. Det här gäller framför allt de elever som har låg motivation till skolarbete. Vi menar att i dessa fall kan professionella hjälpa eleverna att reflektera över hur de fungerar och hur de lär sig på bästa sätt. Stötta dem i att hitta sig själva, att skapa mål och delmål alltså att tillsammans göra det ohanterliga hanterbart. Interventioner kräver god kännedom om eleven och en god relation. Vi anser att studiens andra frågeställning om hur professionellas motivationshöjande arbete med elever som är omotiverade till skolarbete beskrivs är besvarad då vi presenterat exempel på hur det motivationshöjande arbetet bedrivs.

9.1.3 Relationer

Relationsarbetet i gymnasieskolans kontext beskrivs som centralt både i resultatet och i tidigare forskning. Det här var något vår förförståelse också vittnade om. Av denna anledning har vi valt att låta relationen stå som en egen frågeställning samt beröras som ett eget följande tema genom hela studien. I våra intervjuer lyfter samtliga informanter betydelsen av relationen mellan elev och professionell som en mycket viktig aspekt, innan vi har hunnit komma till frågor angående det.

Resultatet speglar att relationen mellan professionell och elev kan vara avgörande för om eleven väljer att gå till skolan vilket också kan läsas om i tidigare forskning. En god lärarelev-relation har en positiv inverkan, vilket förstärker relationens betydelse som motivationshöjande aspekt. Burns (2020) lyfter att sambandet är främst tydligt i den elevgruppen som är lågpresterande. Interventioner ska därför främst riktas mot de lågpresterande eleverna (Burns, 2020). Vidare finner Jönsson (2018) i sin studie att lågpresterande elever behöver skyddas från ytterligare skolmisslyckande och att en väg är genom att skapa en relation. En arbetsallians där lärare och elev arbetar tillsammans och gemensamt sätter mål för hur eleven ska lyckas, ett samarbete. Dessa elever behöver mer personlig guidning och individuellt utformat stöd. Som kan liknas vid individuella anpassningar. Målet är att eleven ska känna sig trygg i det som gemensamt bestäms (Jönsson, 2018). Det här kan liknas vid det som socialpedagogiken benämner som arbetsallians. Det är centralt inom socialpedagogiken att lyfta fram individens kompetenser och motivation samt aktivt arbeta för att stötta denne i att begripa och bättre hantera både sina möjligheter och sina svårigheter. För att motivation ska utvecklas är en känslomässig bekräftelse från de professionella avgörande. Det här kan i gymnasieskolans kontext ske genom dialog i form av bekräftelse och beröm av elevens prestationer och framgångar. Den professionelle som positiv förebild kan verka för att ge stärkande bekräftelse som bidrar till självkänsla som i de sociala sammanhangen kan fortsätta att konstrueras och rekonstrueras (Cederlund & Berglund, 2017). Det här är tydligt i de beskrivningar professionella återger om arbete med elever med problematisk skolfrånvaro. I resultatet beskrivs att lärare inte alltid hinner med just den relationella delen i den utsträckning de ser att det skulle behövas. Där uppmärksammar vi att de skolor som har valt att anställa en socialpedagog kompenserar på ett bra sätt. Socialpedagogens roll ser olika ut men gemensamt för dem är att de rör sig mellan de olika kontexter eleven befinner sig i, alltså inte enbart i klassrummet vilket ger en bredare bild av elevens verklighet.

Tidigare forskning betonar att personkemi är en viktig komponent i det relationsskapande arbetet. Det här framhävs även i resultat då informanterna framställer att personkemi är en aspekt som inte går att bortse ifrån. Det är något som de professionella måste vara medvetna om och förhålla sig till. En öppen dialog i arbetslaget kan vara en aspekt för framgång. Informanterna lyfter att det är viktigt att ta hjälp av varandra och vara flexibla. Som professionell måste man sträva att vara sig själv och skapa sin egen roll, man kan inte efterlikna någon annan. Ibland blir det låsningar i relationer och det är inget som man som professionell ska ta för personligt och det här är något vi tar med oss. Därmed anser vi att vår tredje frågeställning om hur betydelsen av relationen mellan professionell och elev för elevens motivation till skolarbete beskrivs är besvarad då det i tidigare forskning liksom i resultatet lyfts hur stor betydelse en relation mellan professionell och elev har.

9.2 Metoddiskussion

Med hänsyn till hur studiens frågeställningar var formulerade var det självklart för oss att välja en kvalitativ ansats. Hermeneutiken och socialkonstruktivismen hjälpte oss att tolka informanternas beskrivningar av den sociala verkligheten. Det har gynnat oss att våra intervjuer var semistrukturerade därför att det gav utrymme för informanten att svara mer fritt och utrymme till oss för att ställa följdfrågor samt att kunna fråga om igen om vi uppfattat svaret rätt.

Vi gjorde ett medvetet val när vi valde att intervjua olika professioner inom gymnasieskolans kontext. Vår förhoppning var att det skulle bidra till en mer nyanserad empiri. Vi kan se att de beskrivningarna av den sociala verkligheten vi samlade in skiljer sig något åt beroende på informantens yrkesroll, men betydligt mindre än vi först trodde. Vår studies resultat är grundat på beskrivningar från nio professionella från olika yrkeskategorier verksamma i gymnasieskolans kontext och de bekräftar alla med något olika betoningar, det vi funnit i tidigare forskning. Vi har uppfattat olika nyanser av beskrivningarna men inga direkta avvikelser. Därmed har vi valt de citat som är mest belysande (Kvale & Brinkmann, 2009).

En av oss hade en privat kontakt med en lärare som i sammanhanget kan liknas vid en portvakt. Läraren hjälpte oss genom att presentera vårt syfte och våra frågeställningar på ett större möte på den gymnasieskola han arbetar på. Då ämnet intresserade många professionella inom gymnasiets kontext fick vi därigenom ett stort antal intressenter som ville vara med och bidra med sina beskrivningar. Då vi önskade en något fylligare redogörelse kontaktade vi också två ytterligare skolor varav en resursskola dit vi också hade anknytning.

Tillförlitligheten i vår studie stärks av att vi genom studiens gång har följt de riktlinjer som är förknippade med en kvalitativ ansats. Vi har verkat för transparens i möjligaste mån. Trovärdigheten har vi arbetat med på så vis att vi försökt att återge en så autentisk tolkning som möjligt av den sociala verkligheten som de professionella beskriver. Vår förståelse har bidragit till tolkningar och förståelse för vårt empiriska material. Studien är överförbar till andra liknande kontexter. Dock kan resultatet skilja sig då de grundas på professionellas unika beskrivningar av den sociala verkligheten. Möjlighet att styrka och konfirmera är säkerhetsställd av att vi inte på något sätt försökt att påverka utförandet och slutsatserna.

Vi har tillgodosett kraven från Vetenskapsrådet genom att informera om studiens syfte och att fått samtycke till medverkan. Vi har anonymiserat de medverkande och kontexten

i studien. De medverkande är informerade om att studien kommer att publiceras på Diva portal där den även är tillgänglig för dem. Slutligen kommer vi att förstöra allt insamlat material i syfte att det inte används igen.

Det är svårt att uppleva sig helt klara med studien då forskningsprocessen är cirkulär och vår uppfattning är att studier generellt alltid kan förbättras, oavsett nivå. Vi anser att vi svarat upp till vårt syfte och frågeställningar.

10 Socialpedagogiska implikationer och slutsatser

Resultatet i vår kandidatuppsats visar att konstruerande och rekonstruerande av motivation för aktörer i gymnasieskolans kontext är en komplex process som påverkas av flera aspekter. Att inte ha en utbildning kan få betydande konsekvenser för den enskilda ungdomen och i förlängningen kan de även drabba samhället i stort. Goda relationer och sociala interaktioner är centrala i det motivationshöjande arbetet i gymnasiet kontext. För att lärande ska ske är relationer och sociala interaktioner avgörande (Aspelin & Persson, 2011). Den ålder gymnasieelever tillhör är i sig en fas när mycket händer och identitetsskapande är centralt. Identiteten konstrueras och rekonstrueras i interaktion med omgivningen. I socialpedagogisk mening är lärande och identitetsutveckling nära sammanflätat. Vi blir de vi blir genom att spegla oss i andra, vilket påverkar elevers självbild (Cederlund och Berglund, 2017). I dessa möten spelar relationen och dialogen mellan de professionella och elever i gymnasieskolans kontext en viktig roll. Utbildningsmiljön bidrar till att forma individen, utveckla begrepp och det professionella mötet. En inkluderande lärmiljö påverkas av dynamiken mellan elev och lärare som skapas och återskapas genom genuint ömsesidigt erkännande. Elevers och professionellas självförverkligande konstrueras och rekonstrueras via deltagande i lärmiljön, genom positiva möten i kunskap och erfarenheter. Dessa möten är endast möjliga genom goda relationer (Basic et al., 2021).

Små kontextuella anpassningar inom skolans och klassrummens kontext kan göra stor skillnad för den enskilda elevens motivation och välmående. Det här kan innefatta såväl undervisningsformer och kursinnehåll som insatser för att öka elevers känsla av kvalifikation, gemenskap, delaktighet och meningsfullhet (Cederlund & Berglund, 2017). Dessa anpassningar kräver att de professionella har ett pedagogiskt förhållningssätt och en medvetenhet om att alla elever är olika. De professionella behöver vara lyhörda. Cederlund och Berglund (2017) beskriver att motivationsarbete inte är lätt eftersom människor är subjektiva och svårberäknliga och att den professionelle därför får prova sig fram. Med det här i åtanke är det viktigt att professionella möter eleverna och tillgodoser deras behov genom att utgå från deras egna resurser och intressen. Det här kan liknas vid det författarna benämner upptäckts väg som handlar om den professionelles engagemang och att nyttja klientens egna intressen och önskemål som utgångspunkt i förändringsprocessen.

Skolans kontext har på senare år växt fram som en arena för socialpedagoger att arbeta i. Uppdragen har vi förstått kan se olika ut beroende av skolan och elevens behov. En sådan del som lyfts fram i resultatet är arbetet för att motverka problematisk skolfrånvaro. Resultatet belyser fördelarna med socialpedagogens roll då denne inte enbart vistas i klassrummet som stöd utan också verkar i andra delar av skolan så som på raster. Uppdraget beskrivs också kunna sträckas över gränser så som att ha mer kontakt med eleven före och efter skoldagen. Det kan också innefatta en tätare kontakt

med vårdnadshavare. På så vis kan socialpedagogen bidra till en mer holistisk spegling av elevens situation.

11 Förslag till vidare forskning

De professionella beskriver att det finns en kunskapslucka på ämnet och vi ser att det skulle behövas fler studier relaterade till forskningsområdet. Det skulle vara intressant att göra en annan större typ av studie på samma tema som skulle kunna verka som grund för tidiga insatser som vi anser att det finns ett behov av. Informanterna belyser att insatser i en del fall skulle behövt mycket tidigare än när eleven uppnått gymnasieålder. Då den här studien vänder sig enbart till professionella skulle vi tycka att det skulle vara intressant att undersöka elevernas perspektiv på olika aspekter om vad som motiverar dem och hur dessa står i relation till de professionellas beskrivningar.

12 Referenser

- Aspelin, J. & Persson, S. (2011). *Om relationell pedagogik*. (1. uppl.) Malmö: Gleerup.
- Alm, S., Låftman, S. B., Sandahl, J., & Modin, Bitte. (2018). School effectiveness and students' future orientation: A multilevel analysis of upper secondary schools in Stockholm, Sweden. *Journal of Adolescence*, 70(2019), 62–73, <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2018.11.007>
- Barile, P. J., Donohue, D. K., Anthony, E. R., Baker, A. M., Weaver, S. R., & Henrich, C. C. (2011). Teacher-Student Relationship Climate and School Outcomes: Implications for Educational Policy Initiatives. *Journal of Adolescence*, (2012), 41:256-267, DOI: 10.1007/s10964-011-9652-8.
- Basic, Lokareva, G. V., & Stadnichenko, N. V. (2021). Inclusive Educational Spaces and Social Pedagogical Recognition: Interaction- and Social-Pedagogy-Inspired Analysis of Space Dynamics in Compulsory, Upper-Secondary and Post-Secondary Education. *Education Sciences*, 11(11), 754. <https://doi.org/10.3390/educsci11110754>
- Bennesved, U. (7 februari 2023). Debatt: Viktigt att välja rätt i gymnasievalet. *VXoNEWS*. [Debatt: Viktigt att välja rätt i gymnasievalet \(vxonews.se\)](https://www.vxonews.se/debatt/viktigt-att-valja-ratt-i-gymnasievalet)
- Berger, P.L. & Luckmann, T. (2007). *The social construction of reality a treatise in the sociology of knowledge*. Enskede: TPB.m
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Boström, L. & Bostedt, G. (2022). Students conceptions of motivation to study in upper secondary school in sweden revealed through phenomenography. *Journal of Pedagogical Research*, 6(1), 214-230. <https://dx.doi.org/10.33902/JPR.2022175849>
- Bostedt, G., & Boström, L. (2019). Motivation to study : Upper secondary school teachers´and students´views on students´motivation to study. Presenterad vid European Conference on Educational Research, Hamburg 2-6/9 2019. Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:miun:diva-37141>
- Boström, L. & Bostedt, G. (2020). What about study motivation? Students´ and Teachers´ Perspective on What Affects Study Motivation. *Interational Journal of Learning*, 19(8), 40-59. <https://doi.org/10.26803/ijlter.19.8.3>
- Burns, Emma C. "Factors That Support High School Completion: A Longitudinal Examination of Quality Teacher-student Relationships and Intentions to Graduate." *Journal of Adolescence (London, England.)* 84.1 (2020): 180-89. Web.
- Burr, V. (2015). *Social constructionism*. (Third edition.) London: Routledge.
- Cederlund, C. & Berglund, S. (2017). *Socialpedagogik: pedagogiskt socialt arbete*. (Upplaga 2). Stockholm: Liber.

Folkhälsomyndigheten. *Gymnasieexamen* [Internet]. Stockholm: Folkhälsomyndigheten; 2022 [citerad 2023-01-27] Hämtad från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/fu-gymnasieexamen>

Frelin. (2015). Relational underpinnings and professionalism – a case study of a teacher's practices involving students with experiences of school failure. *School Psychology International*, 36(6), 589–604. <https://doi.org/10.1177/0143034315607412>

Gergen, K. J. (2015). *An invitation to social construction*. (3. ed.) Los Angeles: SAGE.

Greve, Andersson, C., & Basic, G. (2021). Interactive advantage, cementing of positions, and social pedagogical recognition. *School as a Protection Factor. An Analysis of Achievements, Obstacles, Collaboration, and Identities in Senior High School Work with Students Who Use Alcohol and Drugs*, 39(3), 91. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-3-12>

Gidlund. (2020). Relational pedagogy in a vocational programme in upper secondary school: A way to make more students graduate. *NordYrk*, 10(2), 106–128. <https://doi.org/10.3384/njvet.2242-458X.20102106>

Högberg, & Lindgren, J. (2023). From a crisis of results to a crisis of wellbeing - education reform and the declining sense of school belonging in Sweden. *Comparative Education*, 59(1), 18–37. <https://doi.org/10.1080/03050068.2022.2140894>

Högberg, Lindgren, J., Johansson, K., Strandh, M., & Petersen, S. (2021). Consequences of school grading systems on adolescent health: evidence from a Swedish school reform. *Journal of Education Policy*, 36(1), 84–106. <https://doi.org/10.1080/02680939.2019.1686540>

Jönsson. (2018). Meeting the needs of low-achieving students in Sweden. *Frontiers in Education*, 3(63). <https://doi.org/10.3389/educ.2018.00063>

Klapp, A., & Jönsson, A. (2020). Scaffolding or simplifying: students's perception of support in Swedish compulsory school. *European Journal of Psychology of Education*, 36:1055-1074 <https://doi.org/10.1007/s10212-020-00513-1>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] 2019). Lund: Studentlitteratur.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Ramberg, J., Låftman, S. B., Åkerstedt, T., & Modin, B. (2019). Teacher Stress and Student's School Well-being: the Case of Upper Secondary Schools in Stockholm. *Scandinavian Journal of Educational Research*, DOI: 10.1080/00313831.2019.1623308.

Ramberg, J. (2016). The extent of ability grouping in Swedish upper secondary schools: a national survey. *International Journal of Inclusive Education*, 20:7, 685–710, DOI: 10.1080/13603116.2014.929187.

- Reyes, M. R., Bracket, M. A., Rivers, S. E., White, M., & Salovey, P. (2012). Classroom Emotional Climate, Student Engagement, and Academic Achievement. *Journal of Educational Psychology*. Advance online publication. DOI: 10.1037/a0027268.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2017). *Self-determination theory: basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Press.
- Skolverket. (2019). *Redovisning av Skolverkets uppdrag om att genomföra verksamhetsnära insatser för att förebygga avhopp från gymnasieskolan* (2016:32). [Uppdrag om verksamhetsnära insatser för att förebygga avhopp från gymnasieskolan - Skolverket](#)
- Skolverket. (2020, 7 oktober). *Internationella mätningar påverkar sällan undervisning*. [Internationella mätningar påverkar sällan undervisningen - Skolverket](#)
- Skolverket. (2020, 8 oktober). *Motivation en viktig nyckel till elevers framgång*. [Motivation en viktig nyckel till elevers skolframgång - Skolverket](#)
- Skolverket. (2022a, 14 juni). *Vem har ansvar för skolans olika delar?* [Vem har ansvar för skolans olika delar? - Skolverket](#)
- Skolverket. (2022b, 29 november). *Ökningen av andelen elever som tar gymnasieexamen stannar av*. [Ökningen av andelen elever som tar gymnasieexamen stannar av - Skolverket](#)
- Socialstyrelsen. (2020). *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende. Kunskapsstöd för socialtjänsten*. (Artikelnummer 2020-2-6597). [Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende \(socialstyrelsen.se\)](#)
- Tharaldsen, K. B. (2022). "They gotta understand why": Teachers' professional perceptions regarding the stimulation of academic motivation in upper secondary school. *Journal Frontiers in Education*, 7:1043466. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.1043466>
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed* (ISBN 978-91-7307-352-3). [God forskningssed - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](#)
- Wenneberg, S.B. (2010). *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*. (2. uppl.) Malmö: Liber.
- Zeldin, S., Gauley, J. S., Barringer, A., & Chapa, B. (2018). How High Schools Become Empowering Communities: A Mixed-Method Explanatory Inquiry Into Youth-Ault Partnership and School Engagement. *American Journal of Community Psychology*, 61(3), 321-331. DOI:10.1002/ajcp.12231
- Öqvist, & Malmström, M. (2018). What motivates students? A study on the effects of teacher leadership and students' self-efficacy. *International Journal of Leadership in Education*, 21(2), 155–175. <https://doi.org/10.1080/13603124.2017.1355480>

Bilagor

Bilaga 1: intervjuguide

Hur lång erfarenhet har du av det här yrket?

Kan du beskriva din utbildning?

Hur kom det sig att du valde det här yrket?

Kan du beskriva vad du anser är viktigast i motivationshöjande arbete?

Kan du beskriva dimensioner som du anser är relevanta för motivationshöjande arbete?

På vilket sätt kan man som professionell väcka motivation? Kan du beskriva hur det kan se ut?

Berätta på vilka sätt du tänker att professionella kan påverka en elev som från början har låg motivation och flera skolmisslyckanden bakom sig?

Särskilda händelser: kan du beskriva en erfarenhet du särskilt minns? Vad tror du det var som gjorde den särskilt bra / mindre bra?

Kan du berätta om betydelsen av relationen mellan professionell och elev och vilken inverkan den kan ha på elevens motivation för skolarbete?

Beskriv ytterligare relationsdimensioner som kan påverka elevens motivation till skolarbete?

Vad kan beskrivas som hinder för motivation för elever? Kan man arbeta med dem? På vilket sätt?

Tror du att elever påverkas av samarbetet mellan professionella? På vilket sätt? Hur kan man arbeta med det?

Vad skulle du vilja skicka med oss för råd inför vårt kommande motivationsskapande arbete?

Är det något du vill tillägga?

Bilaga 2: Informationsbrev

Till dig som arbetar med skolelever information och förfrågan om medverkan i en intervjustudie om professionellas motivationshöjande arbete

Många elever fullföljer inte sin skolgång vilket kan leda till allvarliga konsekvenser såväl för individen som för samhället. Professionella som arbetar nära eleverna har viktig kunskap om vad som kan motivera elever.

Vi vill därför genomföra en intervjustudie med förhoppningen om att resultatet i studien kan leda till ökad förståelse och kunskap om vad som kan höja elevers skolmotivation. Syftet med föreliggande studie är att bidra till kunskapsutveckling relaterad till professionella muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan.

Vi vänder oss till dig som professionell med erfarenhet av nära möten med elever som har låg skolmotivation i hopp om att du vill bidra med kunskap. Om du är intresserad av att delta skulle vi vilja att du kontaktar någon av oss via e-post eller telefon.

Det är helt frivilligt att medverka i studien och du kan när som helst avbryta din medverkan. Intervjuerna kommer att genomföras på din arbetsplats eller en annan avskild plats som du väljer. Intervjuerna beräknas ta 30–60 minuter.

Materialet från intervjuerna kommer att hanteras och behandlas konfidentiellt och det kommer att lagras på en lösenordskyddad enhet så att ingen obehörig kommer att kunna ta del av det. Inga enskilda personer eller skolor kommer att kunna identifieras i examensarbetet. Efter uppsatsens godkännande raderas materialet. Studien kommer att redovisas i ett examensarbete som publicerad på DIVA och kommer att vara sökbar online.

Vi heter Emelie och Danilo och går på Linnéuniversitetet och läser socialpedagogik med inriktning ungdoms- och missbruksvård. I utbildningen ingår det att göra ett examensarbete, vilket är anledningen till att denna intervjustudie kommer att göras. Har du några frågor så hör gärna av dig.

Studerande:

Emelie Gall
070- 279 98 12
eg223dg@student.lnu.se

Handledare:

Goran Basic
Goran.Basic@lnu.se

Danilo Figueroa Toro
076- 217 84 34
df222hi@student.lnu.se

Bilaga 3: Samtyckesblankett

Samtyckesblankett för att delta i studien: Konstruktion av skolmotivation och socialpedagogik. En kvalitativ analys av professionellas muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan

Syftet med föreliggande studie är att bidra till kunskapsutveckling relaterad till professionella muntliga framställningar om motivationshöjande arbete med elever i gymnasieskolan.

Genom att skriva under den här samtyckesblanketten godkänner du att dina personuppgifter behandlas inom ramen för uppsatsen/studien som beskrivs ovan. Du kan när som helst dra tillbaka ditt samtycke genom att kontakta någon av studiens kontaktpersoner enligt uppgifter i informationsbrevet. Dina personuppgifter kommer därefter inte längre att bevaras eller behandlas vidare utan annan laglig grund.

De personuppgifter som kommer samlas in från dig är namn, titel, yrkesbakgrund, telefonnummer och mejl. Dina personuppgifter kommer behandlas under studiens gång och antas vara färdigt den 21/3, varefter de raderas.

Du har alltid möjlighet att få information om vad som registrerats om dig eller ha synpunkter på behandlingen eller de uppgifter som samlats in genom att kontakta någon av kontaktpersonerna nedan eller lärosätets dataskyddsombud på dataskyddsombud@lnu.se. Klagomål som inte kan lösas med Linnéuniversitetet kan lämnas till Integritetsskyddsmyndigheten.

.....
Underskrift

.....
Ort och datum

.....
Namnförtydligande